

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԴԵԳԻԵԳԱԾՈՒ

ديجيجادو

Հրատարակութիւն Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի

نشرة جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة

«Ա՛լ մութէն վախ չունիմ, որովհետեւ գիտեմ որ մէջս
ծուարած փիւնիկը մոխիրներէն պիտի յառնէ»

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1. Խմբագրական Մտորումներ
2. Ասպետի Խաչի Տուգուրթին
3. Նախագահության 20-ամեակ
5. Շնորհալուրագրեր
7. Շրջանային հանդիպումներ – համագումար
8. Նոր Նշանակում
9. Դիւանագիտական Ցարաբերություններ 30-ամեակ
10. Զուարճության Օր
11. Սարուխանի մահուան 45-ամեակ
12. Դասախօսություն եւ Տոնակատարություն
13. Եգիպտոսի ՀԲԸՄի Արխիվներն ու Գրադարանը
Սօսի Ներքերան-Ցակորեան
15. Վահե Վարժապետեան կը ցուցադրէ
Հրանդ Քեշիշեան
17. ԱՐՄԱՏը Գահիրեի մէջ
18. Միջինքը ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԷՆ ներս
19. Զատկուան Պազար
20. Շամ Էլ Նասիմ
21. Անծանօթ Տետրը
22. Մեր հանդիպումները – Վիգէն Չերչեանի հետ
25. Արեւելեան Երեկոն ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԷՆ մէջ
26. Մեր հանդիպումները – Լիւսի Իսկէնեան-
Պարտիզանեանի հետ
28. Մեր Բառերը
29. Փոքր բայց թանկարժէք
30. Սափրիչի մը Պատմությունը
Սօսի Ներքերան-Ցակորեան
32. Հասկցողին Շատ Բարեւ
Բարսեղ Գրգըլեան
36. Հայկական Նաւեր
37. Կարճ Լուրեր
40. Բազմազանակ Հայ Թագուհին

«Տեղեկատու»ի ներկայ թիւին հետ, որպէս յաւելւում կը բաժնուի փրոֆ. Սուրէն Սարգսեանի «ՀԲԸՄի Գահիրեի Տեղեկատու եռամսեայ Պարբերականը» գիրքը:

ԽՄԲԱԳԻՐ
Մարուշ Երամեան

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒ
Տոքթ. Վիգէն Ճիգմեճեան

ՍՐԱԳՐԻՉ
ՎԵՐՍՏՈՒԳԻՉ
Անայիս Ճիգմեճեան

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ
ԶԵՒԽՈՐՈՒՄ
Շահէ Լուսարարեան

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Nubar Digital

Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի
լուրերուն հետեւեցէք
www.agbuegypt.com
կայքէջով:

Ծանօթացէք «Հայաստան
եւ Հայերը Արաբական
Սամուլին մէջ. 1876-1923»
հաւաքածոյի նիւթերուն
www.arminmedia.com
կայքէջով:

«Տեղեկատու»ի յօդուածա-
գիրներուն արտայայտած
կարծիքները անպայման-
օրէն չեն ներկայացներ
Գահիրեի ՀԲԸՄի պաշտո-
նական տեսակետները:

Թիւ 103 Նոր Զրջան
ԱՊՐԻԼ 2022

Խմբագրական մտորումներ

Հակառակ անսովոր պաղ եղանակին, գարունը կարծես բոլորը արթնցուցած իրենց ձմեռնաքունէն, եռանդով լեցուցեր է եւ հրաւիրեր վերազարթնող կեանքին եռանդով մասնակցելու:

Անցնող Մարտ ամիսը ճոխ էր միջազգային թէ համայնքային ձեռնարկներով, որոնցմէ առաջինը Հայաստանի չորս մարզիկներուն մասնակցութիւնն էր Գահիրէի մէջ կայացած աթլետիկ միջազգային մրցումներուն. անոնց նուաճած դիրքը այս մրցումներուն մեզ, եգիպտահայերս անհուն հպարտութեամբ տոգորեց:

Երկրորդը՝ Եգիպտական Հայկական դիւանագիտական յարաբերութիւններու երեսուն ամեակի հանդիսութիւնն էր, որ տեղի ունեցաւ 22 Մարտին, Գահիրէի Օփերայի տան փոքր դահլիճին մէջ եւ որուն մասին կրնաք կարդալ «Տեղեկատու»ի այս թիւին (էջ 9) վրայ:

Կոկանեան սրահէն ներս, Շաբաթ, 19 Մարտ 2022-ին կէսօրին տեղի ունեցաւ Մայրերու Օրուան տօնակատարութիւնը, դասախօսուի Նատա Զանանիրիի հաճելի ներկայութեամբ, որուն մասին թղթակցութիւնը կրնաք կարդալ (էջ 12) վրայ:

Ուրբաթ, 25 Մարտին ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ տիկիններուն կազմակերպութեամբ նշուեցաւ Միջինքը, որուն ընթացքին բժշկուի Հերմինէ Պալաեան-Վարժապետեան դասախօսութիւն մը ներկայացուց ներկաներուն (էջ 18):

Մարտի 26-ի իրիկուան ժամը 8-ին տեղի ունեցաւ Վահէ Վարժապետեանի նկարներու ցուցահանդէսին բացումը, Պըլըքտանեան սրահէն ներս: Ցուցահանդէսը բաց էր նաեւ Մարտ 27-ին:

Ապրիլը նոյնքան եռուզեռ տեսաւ Գահիրէի մէջ. 2 Ապրիլին եգիպտահայ գաղութի հայ կաթողիկէ համայնքը ունեցաւ հպարտութիւնը տեսնելու իր Ծիրանաւոր Առաջնորդը՝ Արհիպապատիւ Տ. Գրիգոր Օգոստինոս Եպս. Գուսան, պարգե-

ւատրուած Մալթայի Մեծ Խաչի Ասպետի տիտղոսով:

8 Ապրիլի երեկոյեան դոկտ. Մարուշ Երամեան ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ սրահէն ներս խօսեցաւ ՀԲԸՄի արխիւներուն եւ Աղաթօն գրադարանի դասաւորումին մասին:

Կիրակի 10 Ապրիլին, տեղի ունեցաւ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ տիկիններուն Ծաղկազարդի աւանդական պազարն ու ճաշի սպասարկութիւնը:

Հակառակ այս բոլոր խանդավառութեան, մեր հայրենիքին եւ Արցախի վիճակը կը շարունակէ անորոշ մնալ եւ տագնապը կ'ահագնանայ մանաւանդ մեզի՝ սփիւռքահայերու համար, անցնող իւրաքանչիւր օրուան հետ:

Արդէն լոզունգի կարգ անցեր է «Հայաստան խաղաղութիւն կ'ուզէ, Ատրպէյճան Հայաստան կ'ուզէ (Armenia wants peace, Azerbaijan wants Armenia): Այսքանը գիտնալը բաւարար պէտք էր ըլլար արդէն պետական որոշ դիրքորոշումի մը, սակայն դիւանագիտութիւնը այնպիսի մասնագիտութիւն մըն է, որ քիչեր են որ իրապէս յաջող կը դառնան այդքան լարծուն տարածքի մը վրայ:

Սակայն եթէ մտաբերենք, թէ մեր ժողովուրդը ինչպիսի ծանր օրերէ եւ իրավիճակներէ անցած է եւ դուրս եկած, կրնանք գրեթէ վստահ ըլլալ, որ այս անգամ եւս պիտի կարենանք շրջանցել մեզի՝ մեր հայրենիքին եւ սփիւռքահայերու բաժին ինկած տառապանքի ա'յս շրջանը եւ նուազագոյն վնասներով դուրս գանք անկէ:

Ներկայի թուիւրուիին մէջ վրայ հասած է Ապրիլ 24-ը, Եղեռնի 107-րդ տարելիցը: Ոչինչ մոռցած ենք եւ կը շարունակենք պահանջատէր ըլլալ, թէկուզ աշխարհի ականջները ուրիշ ժամանակներէ շատ աւելի փակ են, կամ խլացած Ռուսիա-Ուքրանիա պատերազմին աղմուկով:

շաբ. էջ 2 ➔

ԱՍՊԵՏԻ ԽԱՉԻ ՏՈՒՉՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ, 2 Ապրիլ, 2022-ի երեկոյեան եգիպտահայ գաղութը, մանաւանդ հայ կաթողիկէ համայնքը մեծ հպարտութիւն եւ ուրախութիւն ապրեցաւ, տեսնելով իր Առաջնորդին պարգեւատրումը Մալթայի Մեծ Խաչի Ասպետի շքանշանով:

Քրիստոնեայ քոյր համայնքներու կրօնական պետերը եւ հրաւիրեալ դեսպանները, առաջնորդութեամբ Արհիպատիւ Տ. Գրիգոր Օգոստինոս Եպս. Գուսանի, Վիճակաւոր Եգիպտոսի Հայ Կաթողիկէ Համայնքին եւ ընկերակցութեամբ սկաուտական փողերախումբին մուտք գործեցին եկեղեցւոյ բակէն ներս, ուր գեղեցկօրէն յարդարուած փոքր սեղաններու շուրջ հրաւիրեալները կը սպա-

սէին Վիճակաւոր Գերապայծառին:

Խօսք առաւ նախ Մալթայի դեսպան տիար Մարիօ Գարութէնութօ, որ վեր առաւ Վիճակաւոր Գերապայծառ Հօր կատարած աշխատանքը, ապա Մալթայի Մեծ Խաչի Ասպետի շքանշանը անցուց Գերապայծառի լանջին:

Շնորհակալական ուղերձով հանդէս եկաւ Արհիպատիւ Տ. Գրիգոր Օգոստինոս Եպս. Գուսան, մէկ առ մէկ խօսքը ուղղելով ներկայ

բարձրաստիճան կղերին, առաքինազարդ քոյրերուն եւ ներկաներուն:

Պաշտօնական արարողութենէն ետք ներկաները լուսանկարուեցան մեծարեալ Առաջնորդին հետ եւ վայելեցին շքեղ հիւրասիրութիւնը, եկեղեցւոյ բակին մէջ:

→ շար. էջ 1 էն

Խմբագրական մտորումներ

Պահանջատէր պէտք է ըլլալ նաեւ ինքզինքին հանդէպ, նախ որպէս անհատներ, ապա որպէս հաւաքականութիւն եւ ի վերջոյ որպէս երկիր: Այս երեք մակարդակներուն համար ալ գիտակցութիւնը էական է, գիտակցիլ մեր ինքնութեան կարեւորութեան, գիտակից ըլլալ մեր հաւաքական կարողութիւններուն եւ ի վերջոյ կարենալ այդ կարողութիւնները ի գործ դնել միջազգային յարաբերութիւններու մէջ, ի շահ մեր փոքրիկ եւ այնքան թանկագին հայրենիքին:

Ներկայի ծանր պայմաններուն մէջ նոյնքան էական է, որ մեր նոր եւ երիտասարդ սերունդը գիտակ ըլլայ մեր պատմութեան, անկէ ներշնչուելու եւ անով զօտեանդուելու համար:

Գիտակցութիւն եւ իմացում. ահա՛ եր-

կու կարելոր ազդակներ, որոնցմով կարելի պիտի ըլլայ ապահովել մեր ապագան:

Տօները արդէն հասան իրենց աւարտին: Դպրոցական թէ համալսարանական քննութիւնները դնելուն են: Շուտով ամառը կու գայ եւ բոլորս ալ տխրութեամբ կ'անդրադառնանք, թէ տարին շատ արագ անցնելու վրայ է:

Թէեւ թագաժաիրը նահանջի մէջ կը թուի ըլլալ, սակայն դարձեալ ուշադիր ըլլալու ենք մեր եւ մեր շուրջիներուն առողջութեան, բայց մանաւանդ փառք տալու ենք, որ կը շարունակենք բնականոն կեանք մը ապրիլ այնքան, որքան կարելի է այսքան տագնապներու մէջ:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ 20-ԱՄԵԱԿ ՏԻԱՐ ՊԵՐՃ ՍԵՂՐԱԿԵԱՆԻ

Հ.Բ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչական Ժողովը Կը Շնորհաւորէ Պերճ Սեղրակեանը Իր Տեսլական Առաջնորդութեան 20-րդ Տարեդարձին Առիթով

22 Փետրուար 2022-ը նշանակելի հանգրուան մը կը հանդիսանայ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան եւ անոր պատկառելի առաջնորդին՝ Պերճ Սեղրակեանին համար, որ այդ օր, 20 տարիներ առաջ, արժանաւորապէս կը ստանձնէր աշխարհի մեծագոյն հայկական ոչ-շահամէտ կազմակերպութեան նախագահութիւնը:

Է» պատգամին, ան հայ ժողովուրդի հզօրացումին ուղղուած իր ճիգերը կեդրոնացուցած է տարբեր աշխարհահայեացքներ եւ սերունդներ կամրջելու եւ ընդհանրական նպատակներ ու տեսլականներ ձեւաւորելու գործին: Այդ ուղղութեամբ, ան յանդուգն նախաձեռնութիւններ կատարած է Հայաստանի ու Արցախի մէջ մեր ներկայութիւնը եւ ազդեցութիւնը ամրապնդելու համար,

Երբ կ'անդրադառնանք անցնող երկու տասնամեակներուն, նաեւ անոնց նախորդող քսանհինգ տարիներուն, որոնց ընթացքին Պերճ Սեղրակեան արդէն առաջնորդող գործունէութիւն ծաւալած էր որպէս Կեդրոնական Վարչական Ժողովի անդամ, աներկբայօրէն կրնանք հաստատել, թէ Հ.Բ.Ը.Մ.ի պատմութեան մէջ ան ունի իր մնայուն դրոշմը, որպէս ապագային յարող տեսլապաշտ եւ լայնահորիզոն ղեկավար, որուն համար պատասխանատւութեան ստանձնումը եղած է կոչում, աւելի քան ընտրանք:

Այն խոր համոզումով, որ Սփիւռքի եւ հայրենիքի ճակատագրերը միահիւսւած են իրարու: Ան նաեւ հաստատական եւ անխախտ զօրակցութիւն ցուցաբերած է Հայ Եկեղեցիին, զայն դաւանելով որպէս հայ ազգի կռուանը: Առ այդ, ան բազմաթիւ նախաձեռնութիւններ գլխաւորած է, նպատակ ունենալով այժմեականացնել եկեղեցիին դերը, եւ հոգեւոր թէ պատմական առումով զայն մաս դարձնել հայ ժողովուրդի առօրեային:

Բոլոր անոնք, որոնք բախտաւորութիւնը ունեցած են աշխատելու իր հետ, աւելի քան մէկ դար ազգի ծառայութեան գործին նուիրուած աշխարհատարած մեր կազմակերպութիւնը ղեկավարելու ծանր յանձնառութեան մէջ, կրնան հաստատել, թէ հակառակ իր փայլուն ասպարէզին մէջ ձեռք բերած յաջողութեան ու ճանաչումին, ան իր կենսանպատակին մարմնաւորումը գտած է Հ.Բ.Ը.Մ.ի առաքելութեան մէջ:

Առաջնորդի իր բնատուր խառնուածքով, ան խանդավառ աջակցութիւն ցուցաբերած է երիտասարդներու անձնական թէ արհեստագիտական կարողութիւններու մշակումին: Հ.Բ.Ը.Մ.ի պատմութեան մէջ ըլլալով երիտասարդ տարիքին Կեդրոնական Վարչական Ժողովին անդամ ընտրուած առաջիններէն մին, ան նաեւ աջակցած է երիտասարդ առաջնորդներու պատրաստութեան, քաջալերելով որ անոնք ղեկավարի իրենց ձիրքերը եւ ինքնավստահութիւնը ի սպաս կը դնեն հայ ժողովուրդին, ինչպէս ըրած է ինք:

Ըլլալով ջերմ ջատագովը Հ.Բ.Ը.Մ.ի հիմնադիրներու «Միութիւնը Զօրութիւն

Նախագահի պաշտօնը ստանձնելու

առաջին իսկ օրէն, Պերճ Սեդրակեան համաշխարհայնացումի եւ աշխարհաքաղաքական զարգացումներու բարդ խնդիրներուն ընդառաջ, մեր կառոյցները եւ գործելաոճը վերակազմակերպելու աշխատանքին լծուած է, միշտ հետամուտ նպատակաուղղուած գործունէութիւններով եւ ծրագիրներով զօրացնելու ինքնութեան եւ ժառանգութեան գիտակցութիւնը, ազգի ծառայութեան առաքելութեան մէջ: Ճարտարագիտութեան եւ հաղորդակցական միջոցներու արագընթաց զարգացման հետ քայլ պահելով հանդերձ, ան միշտ կարելորած է ուղղակի հանդիպումներով անձնական կապեր ստեղծելու անհրաժեշտութիւնը: Հետեւաբար, մեր աշխարհատարած շրջանակներուն եւ մասնաճիւղերուն տուած իր շարունակական այցելութիւններով, ան մօտէն ծանօթացած է անոնց իւրայատկութիւններուն, ակնկալութիւններուն եւ նախապատուութիւններուն, լաւագոյնս եւ արդարօրէն բաշխելու համար Միութեան միջոցները, կեանքերու բարելաւման ի խնդիր: Այդ իսկ պատճառով, Միութեան վաթսուն մասնաճիւղերը եւ շրջանակները աշխոյժ կեդրոններ են, ուր կը մշակուին ինքնութեան գիտակցութիւնը եւ ծառայութեան ոգին, ու կը զարգանայ մշակոյթը: Իսկ արտակարգ իրավիճակներու պարագային, անոնցմէ իւրաքանչիւրը շտապօգնութեան ջոկատներու կը վերածուի, աջակցութիւն հասցնելով հոն, ուր կարիքը կը զգացուի:

Միշտ պատրաստ դիմակալելու ամենածանր մարտահրաւերները, Նախագահ Պերճ Սեդրակեան պատուով առաջնորդած է մեզ հայութիւնը հարուածած շարք մը աղիտալի տագնապներու ընդմէջէն՝ Սուրիա, Հայաստան, Արցախ, Լիբանան եւ այլուր: Բարձրագոյեցիկ լայն շրջանակներու մէջ իր ծանօթութիւններուն միջոցաւ, ան սատարած է մեր ժողովուրդի շահերուն: Միաժամանակ, աշխարհի տարածքին կազմակերպելով դրամահաւաքի համընդհանուր արշաւ, օրերու ընթացքին գոյացուցած է բազմամիլիոն գումարներ, անհրաժեշտ միջոցներ տրամադրելով տեղական մասնաճիւղերուն,

որպէսզի անոնք մարդասիրական շտապօգնութիւն մատակարարեն դժուարութեան մատնուած ազգակիցներու:

Այսօր, այս պատեհ առիթով, մենք հրապարակաւ մեր խոր երախտագիտութիւնը կը յայտնենք քեզի սիրելի Պերճ, քու յանդուգն մտածողութեանդ, անշեղ սկզբունքայնութեանդ եւ յստակատեսութեամբ մեր դիմաց ծառացող մարտահրաւերները դիմակալելու եւ առիթները ընկալելու քու կարողութեանդ համար, որոնք ուղղած են մեր ռազմավարութիւնը եւ միջոցառումները, ապահովելու համար աշխարհի տարածքին հայութեան բարօրութիւնը: Դուն քու խորաթափանց աշխարհընկալումովդ եւ նախորդներուդ վաստակին սուր գիտակցութեամբդ, քսան տարիներ առաջ այսօր, կը ստանձնէիր նախագահի պաշտօնը որպէս ճիշդ ղեկավարը ճիշդ ժամանակին, առաջնորդելու համար մեր Միութիւնը դէպի նոր եւ աննախադէպ բարձունքներ:

Մենք անկեղծօրէն կ'ողջունենք քեզ, այս վեհ առաքելութեան շուրջ մեզ համախմբելուդ, նաեւ քու ողջ կեանքիդ ընթացքին ձեռք բերած իմաստութիւնդ, հայեցողութիւնդ եւ ժամանակդ մեր հետ բաժնեկցելուդ համար: Այս առթիւ, մենք կ'ուզենք նաեւ բարձր գնահատանքի արժանացնել քու ազնիւ տիկինդ Վերա Սեդրակեանը, քու սերտ գործակիցդ եւ բաժնեկիցը այս նպատակաուղղուած ուղեւորութեան, որուն դուք ձեռնարկեցիք տարիներ առաջ, որպէս Հ.Բ.Ը.Մ.ի ջերմեռանդ ախոյեաններ:

Ջերմագին շնորհաւորութիւններ մեր կազմակերպութեան պատմութեան եւ ձեր օրինակելի կեանքի այս նշանակելի հանգրուանին առիթով:

Երախտագիտութեամբ հրապարակուած Հ.Բ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ

22 Փետրուար 2022

ՇՆՈՐՀԱԽՈՐԱԳՐԵՐ Նախագահ Պերճ Սեդրակեանին

Գահիրէ, 23 Փետրուար 2022

Մեծայա՛րգ Տիար Պերճ Սեդրակեան,
Նախագահ ՀԲԸՄի Կեդրոնական Վարչական Ժողովի
Նիւ Եորք

Յարգարժա՛ն նախագահ,

Մեծ բաւականութեամբ կարդացի Միութեանս ձեր նախագահութիւնը ստանձնելուն քսանամեակին առիթով Կեդրոնական Վարչական Ժողովի ղրկած գնահատանքի գիրը:

Այս առիթով ժապաւէնի մը նման իմ առջեւ պարզուեցան մեր աւելի քան քառասնամեայ ծանօթութեան եւ գործակցութեան զանազան մանրամասները: Արդարեւ, այդ երկար տարիներուն ընթացքին, Միութեան մէջ ձեր վարած բոլոր պաշտօններուն մէջ վայելած ենք ձեր անսակարկ աջակցութիւնը, ինչ որ սատար հանդիսացած է Միութեան Եգիպտոսի շրջանակին բարւոք գործունէութեան:

Սեդան եւ ես կը միանանք Միութեան Կեդրոնական Վարչական Ժողովին եւ անդամակցութեան, շնորհաւորելու ձեզ եւ Տիկին Վերան, ձեր նախագահութեան քսանամեակին առիթով:

Լաւագոյն բարեմաղթութիւններով՝

Պերճ Թէրզեան

Պատուոյ Ատենապետ
ՀԲԸՄի Եգիպտոսի
Շրջանակային Յանձնաժողովին
Եւ ՀԲԸՄի Գահիրէի Մասնաճիւղին

Մեծայա՛րգ Տիար Պերճ Սեդրակեան,
Նախագահ ՀԲԸՄԻ Կեդրոնական Վարչական Ժողովի
Նիւ Եորք

Յարգարժան Նախագահ,

Եգիպտոսի ՀԲԸՄԻ Շրջանակային Յանձնաժողովին եւ Գահիրէի Մասնաճիւղին անուններով կու գանք մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները փոխանցելու Նախագահ Պերճ Սեդրակեանին, ՀԲԸ Միութեան իր 20-ամեայ Նախագահութեան առիթով:

Իր օրինակելի ղեկավարութեան տակ ՀԲԸ Միութիւնը անսասան կերպով շարունակեց երթը դէպի իր նպատակները՝ հայ մշակոյթի եւ ժառանգութեան պահպանումին, ինչպէս նաեւ ամբողջ աշխարհի հայերուն բարօրութիւնը ապահովելու համար:

Միութեան օգնութիւնը Հայաստանի 2020 թուականի պատերազմի ընթացքին եւ անկէ ետք, ծանօթ է բոլորին: Ապրելու հիմնական պարագաներ եւ նիւթեր հասան տեղահան եղած մեր հայրենակիցներուն, յոյսի նշոյլներ ցանելով անոնց մթազնաժողովներուն մէջ եւ լուսաւորելով մութ ժամանակաշրջան մը: Կամաւորներ, աշխարհի չորս կողմէն փութացին օգնութեան ձեռք երկարել Միութեան աշխատանքներուն, շնորհիւ Նախագահ Պերճ Սեդրակեանի ջանքերուն, անգամ մը եւս հաստատելով, թէ միութիւնը իրապէ՛ս զօրութիւն է:

Պէյրութի ահաւոր պայթումէն ետք եւս (4 Օգոստոս 2020) ՀԲԸՄը անխոնջ կերպով օգնեց ոչ միայն աղէտեալ հայ համայնքին, այլ ձեռք երկարեց նաեւ բոլոր աղէտեալներուն, գոհացնելով անոնց կարիքները, ընկերային-տնտեսական շատ ծանր պայմաններու մէջ: Վնասուած բնակարանները նորոգուեցան, աւելի եւ աւելի ահագնացող **գորոնսա** համաճարակին ընթացքին:

Նախագահ Պերճ Սեդրակեանի Նախագահութեամբ Միութիւնը օգնութեան ձեռք երկարեց նաեւ Նախորդ տասնամեակին Սուրիոյ պատերազմի ընթացքին տուժած Հալէպի եւ Դամասկոսի հայ համայնքներուն: Միութիւնը իր օգնութիւնը հասցուց նաեւ այն հայերուն, որոնք ստիպուած էին ձգել երկիրը՝ Սուրիան եւ բնակութիւն հաստատել Հայաստանի մէջ:

Այս բոլորէն անկախ, Նախագահ Պերճ Սեդրակեան հեռատեսութեամբ կ'առաջնորդէ Միութիւնը, նոր ծրագիրներով կը զինէ մասնաճիւղերը, ինչպէս Նաւասարդեան խաղերուն կազմակերպումը Միջին Արեւելքի գաղութներուն մէջ: Մեր խորին համոզումն է, որ նման ծրագիրներ նոր եռանդ կը ջամբեն մեր հին գաղութներուն, անդամներուն միջեւ կապը աւելի զօրացնելով:

Կրկին կը շնորհաւորենք Նախագահ Պերճ Սեդրակեանը իր քսանամեայ Նախագահութեան առիթով եւ յոյսով կը դիտենք գալիքը իր իմաստուն առաջնորդութեամբ, ներշնչելու եւ առաջնորդելու իր կարողութիւններով համոզուած:

Լաւագոյն մաղթանքներով՝

Օննիկ Պըլըքբաւեան

Ատենապետ ՀԲԸՄԻ Եգիպտոսի
Շրջանակային Յանձնաժողովին

Տոքթ. Վիգէն Ճիգմէճեան

Ատենապետ ՀԲԸՄԻ
Գահիրէի մասնաճիւղին

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄՆԵՐ-ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

ՀԲԸՄԻ Կեդրոնական Ժողովը, գլխավորությամբ նախագահ տիար Պերճ Սեդրակեանի, որոշած է ընթացիկ տարուան մէջ շրջանային հանդիպումներու շարք մը, նպատակ ունենալով վերարժեւորել իրագործումները եւ մշակել ապագայի տեսլականը, հայութեան եւ մասնաւորաբար Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան համար:

Այս հանդիպումները պիտի սկսին Պէյրութէն, ապա Ժնեւ, Նիւ Եորք եւ Պուէնոս Այրէս, յանգելով ընդհանուր համագումարի մը, որ պիտի կայանայ Հայաստանի մէջ, ընթացիկ տարուան Հոկտեմբեր 8-ին, Միութեան Ընդհանուր Ժողովին առիթով:

Առաջին հանդիպումը կայացաւ Պէյրութի մէջ (Լիբանան), 17-19 Մարտին, Սուրիոյ, Լիբանանի, Պարսկաստանի, Կիպրոսի, Եգիպտոսի, Յունաստանի, Իրաքի եւ Յորդանանի շրջանայիններու ղեկավար մարմիններէ ներկայացուցիչներու մասնակցութեամբ, ապագայի ծրագիրներուն շուրջ միասնաբար խորհրդակցութիւններ վարելու նպատակով: Շեշտը դրուած էր ապագայի գործունէութեան վրայ, գրեթէ զանց առնելով տեղեկագիրներու ընթերցումը:

Եռօրեայ յայտագիրը սկսաւ Հինգշաբթի, 17 Մարտի երեկոյեան ընդունելութեամբ եւ աւարտ գտաւ Շաբաթ, 19 Մարտին, երեկոյեան ընթրիքով:

Յստակ է, որ սերնդափոխութիւնը մտահոգութիւն է ինչպէս այլ միութիւններու, նաեւ ՀԲԸՄԻ ղեկավարութեան համար, որովհետեւ ուղղարկուած հրաւեր-նամակին մէջ կարելոր թելադրանք մը կայ՝ հանդիպումներուն մասնակիցները ընտրել «ա՛յն անդամներէն, որոնք ապագայի տեսլական ունին եւ տարիքային տարբեր խումբեր կը ներկայացնեն, նախընտրաբար՝ աւելի մեծ թիւով միջին տարիքի անձիք, որոնք յառաջիկայ տարիներուն միութեան առաջնորդները պիտի ըլլան»:

Այս հանդիպումները համակարգելու համար նշանակուած է ՀԲԸՄԻ Լիբանանի Շրջանակային Յանձնաժողովի Գործադիր Տնօրէն Արին Ղազարեան:

Աչք մը նետելով համագումարի ծրագրին եւ ներկայացուած նիւթերուն վրայ, կը տեսնենք թէ համագումարը երկու ծիր ունէր. առաջինը՝ ներկայացնել վերջին երեսուն տարիներու համաշխարհային վերիվայրումներուն ազդեցութիւնը հայկական համայնքներուն եւ Հայաստանի վրայ, իսկ երկրորդը՝ այսօրուան սփիւռքի համայնքային, մշակութային եւ ինքնութիւններու բազմազանութեան մէջ սահմանել հայկական ինքնութիւնը, ճշդել այն տարրերը, որոնք կրնան մեր ինքնութեան սահմանումին սատարել. այս բոլորը՝ մասնաւորաբար Միջին Արեւելքի համայնքներու երիտասարդութեան համար:

ՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐԸ
ՀՐԱՉԵԱՅ ՓՈԼԱՏԵԱՆԻՆ ՕՄԱՆԻ ՍՈՒԼԹԱՆՈՒԹԻՒՆՈՒՄ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԵՒ ԼԻԱԶՕՐ ԴԵՍՊԱՆ
ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով վարչապետի առաջարկությունը՝ համաձայն Սահմանադրության 132-րդ յօդուածի 1-ին մասի 2-րդ կետին, ինչպէս նաեւ «Դիւանագիտական ծառայութեան մասին» օրէնքի 14-րդ յօդուածի 1-ին մասին եգիպտոսի Արաբական Հանրապետութիւնում Հայաստանի Հանրապետութեան արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Հրաչեայ ՓՈԼԱՏԵԱՆԻՆ, համատեղութեան կարգով, նշանակել Օմանի Սուլթանութիւնում Հայաստանի Հանրապետութեան արտակարգ եւ լիազօր դեսպան (նստավայրը՝ Գահիրէ):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ
ԼԻԱԶՕՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐՈՂ

Ա. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

2022թ. Մարտի 7
Երեւան
ՆՀ-59-Ա

ՀՐԱՉԵԱՅ ՓՈԼԱՏԵԱՆԻՆ ԱԼԺԻՐԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԵՒ ԼԻԱԶՕՐ ԴԵՍՊԱՆ ՆՇԱՆԱԿԵԼՈՒ
ՄԱՍԻՆ

Հիմք ընդունելով վարչապետի առաջարկությունը՝ համաձայն Սահմանադրութեան 132-րդ յօդուածի 1-ին մասի 2-րդ կետի, ինչպէս նաեւ «Դիւանագիտական ծառայութեան մասին» օրէնքի 14-րդ յօդուածի 1-ին մասի եգիպտոսի Արաբական Հանրապետութիւնում Հայաստանի Հանրապետութեան արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Հրաչեայ ՓՈԼԱՏԵԱՆԻՆ, համատեղութեան կարգով, նշանակել Ալժիրի Ժողովրդական Ժողովրդավարական Հանրապետութիւնում Հայաստանի Հանրապետութեան արտակարգ եւ լիազօր դեսպան (նստավայրը՝ Գահիրէ):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ՆԱԽԱԳԱՀ

Վ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

2022թ. Ապրիլի 22
Երեւան
ՆՀ-102-Ա

ԴԻԻԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ 30-ԱՄԵԱԿ

Հայաստանի Հանրապետության Եգիպտոսի դեսպանատան կազմակերպությամբ, հայկական-եգիպտական դիւանագիտական յարաբերություններուն 30-ամեակը ոգեկոչող հանդիսութիւն մը տեղի ունեցաւ Երեքշաբթի, 22 Մարտ 2022-ին Երեկոյեան, Գահիրէի Օփերայի տան Փոքր Դահլիճին մէջ:

Առաջին բաժինը պաշտօնական էր. ողջոյնի խօսքով ելոյթ ունեցաւ ՀՀ Եգիպտոսի դեսպան Տիար Հրաչեայ Փոլատեան, իսկ Եգիպտոսի կառավարութեան կողմէ խօսք առաւ ԱԳՆի պաշտօնական ներկայացուցիչը:

Ցուցադրուեցաւ կարճամեթրաժ ֆիլմ մը, երկու երկիրներուն դիւանագիտական յարաբերութիւնները սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը ամփոփող:

Այս յորելենական տօնախմբութեան համար Հայաստանէն յատուկ հրաւիրուած էր միջազգային ճանաչում նուաճած «Cadence» նուագախումբը, որ ներկաները հմայեց հայկական եւ միջազգային երաժշտութեան գեղեցիկ գործերու շատ ինքնուրոյն կատարումներով: Ելոյթին իրենց մասնակցութիւնը բերին նաեւ Գահիրէի Օփերայի աստղեր Մարիամ Կարապետեանն ու Մահմուտ Հասսանը:

Համերգի աւարտին դահլիճը բերնէ բերան լեցուցած հանդիսատեսները երկար ծափահարութիւններով իրենց գոհունակութիւնը յայտնեցին նուագախումբի անդամներուն՝ Սոֆի Միքայէլեան (դաշնամուր), Յակոբ Զաղազպանեան (կիթառ),

Վարազդատ Խաչումեան (ջութակ), Մերուժան Եկանեան (ձեռնադաշնակ-աքորտիոն), Գուրգէն Ամիրեան (քնթրպաս) եւ Արշակ Սահակեան (տուտուկ):

Համերգին մասնակիցները պարգեւատրուեցան յուշանուէրներով եւ շնորհակալագրերով, իսկ հիւրերուն շնորհուեցան ՀՀ դեսպանութեան հրատարակած «Հայ-Եգիպտական յարաբերություններ. անցեալը

եւ ներկան» գրքոյկներ, ինչպէս նաեւ Հայաստանի եւ Եգիպտոսի մէջ միաժամանակ հրատարակուած հայ-եգիպտական դիւանագիտական յարաբերություններու 30-ամեակը նշող դրոշմաթուղթեր:

Հանդիսութեան ներկայ գտնուած են Եգիպտոսի կապի եւ տեղեկատուական ճարտարարուեստի փոխ նախարար, փոստային ձեռնարկութեան նախագահ Շէրիֆ Ֆարուքը, Եգիպտոսի ԱԳՆ երոպական հարցերով փոխ նախարարի տեղակալ եւ ԱԳ նախարարի պաշտօնական ներկայացուցիչ, դեսպան Եասեր Հաշէմը, Եգիպտոսի ԱԳՆ արարողակարգային հարցերով փոխ նախարարի տեղակալ, դեսպան Մոհամմատ Ֆախրին, Եգիպտոսի Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Տ. Աշոտ Եպիսկոպոս Մնացականեանը, Արհիապատիւ Տ. Գրիգոր Օգոստինոս Եպս. Գուսան, Վիճակաւոր Եգիպտոսի Հայ Կաթողիկէ Համայնքին, Եգիպտոսի մէջ հաւատարմագրուած երեսունէ աւելի դեսպաններ, տասնեակ դիւանագէտներ եւ հայ համայնքի ներկայացուցիչներ:

շար. էջ 28

«ԶՈՒԱՐՃՈՒԹԵԱՆ ՕՐ» ԳԱՀԻՐԷԻ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ՄԷՋ

Դպրոցներու կիսամեայ արձակուրդը պատեհ առիթ մը նկատելով, Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ վարչութիւնը կազմակերպեց զուարճութեան երկու օրեր ակումբին փոքրիկներուն ու պատանիներուն համար, Ուրբաթ 11 եւ Շաբաթ 12 Փետրուար 2022-ին: Թէպէտ բուն ծրագիրը երեք օրերու վրայ երկարող բանակում մը պիտի ըլլար ակումբին մէջ, սակայն Գորոնա ժահրին կրկին սաստկացման պատճառով, խոհեմութիւն նկատուեցաւ վրաններու տակ գիշերելը զանց առնել: ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ վարչութեան երիտասարդ անդամները, իրենց կողքին ունենալով տասնեակ մը օժանդակներ, կարողացան շատ յաջող ձեռնարկ մը գլուխ հանել:

Ուրբաթ օրը տրամադրուած էր 6-10 տարեկան 30 փոքրիկներու, որոնք կէսօրուան 12-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 6, պատասխանատուներուն թելադրած օրէնքներուն եւ ցուցմունքներուն հետեւելով, զբաղեցան ձեռային աշխատանքներով եւ վազքի ու զանազան մարզական մրցումներով: Ծնողներէն շատեր մնալով ակումբը, քաջալերուելով աշխոյժ մթնոլորտէն, իրենք ալ «պարան քաշելով» մրցեցան իրարու հետ, ի զարմանս փոքրիկներուն:

Շաբաթ առաւօտէն սկսեալ եռուզեռ կար ակումբին մէջ, ուր պատասխանատուներէն ոմանք արեւածագէն շատ առաջ աշխատիլ սկսելով, պատրաստած

էին օրուան խաղերը: Աւելի քան 40 պարման-պարմանուհիներ դիմաւորուեցան օժանդակներուն կողմէ, որոնք, ըստ յայտարարուած կանոնին, բջիջային հեռախօսներէն զրկեցին ու երկու խումբերու բաժնեցին զանոնք՝ Առիւծներ եւ Գայլեր: Մարզական մրցումներուն զուգահեռ, ընդհանուր զարգացումի մրցում մըն ալ կազմակերպուած էր: Շատ տեղեկատու եւ հետաքրքրական էր Գեղամ Կարսեանի դասախօսութիւնը վերամշակումի (Recycling) մասին: Ընթրիքէն ետք, երբ արդէն արեւը մարը մտած էր, տեղի ունեցաւ գանձարշաւը, ապա բանակումներու աւարտը նշող խարուկահանդէսը:

«Շատ ուրախ ժամանակ անցուցի եւ կը փափաքիմ որ աւելի յաճախ ըլլան այս բանակումները», ըսաւ ժպտուն Սէլինան:

«Առանց բջիջային հեռախօսի կրցանք ամբողջ օր մը անցնել խաղալով, խօսելով, մրցումներու մասնակցելով, ուտելով...» ըսաւ Մարալիկը ուրախ-ուրախ:

«Երանի թէ յաջորդ անգամ ամառը ըլլայ բանակումը, որպէսզի կարենանք քանի մը օր վրաններու տակ պառկիլ», ըսաւ Դաւարը, «Գիշերը մութին շատ հետաքրքրական էր գանձարշաւը», աւելցուց ան փայլփլուն աչքերով:

Վարձքը կատար բոլոր կազմակերպողներուն:

**Սօսի Ներերեան-Յակոբեան
Փետրուար 2022**

ՍԱՐՈՒԽԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 45-ԱՄԵԱԿ

Սահակ Մախմուդյան
Եւ
Վերջին Լուսոյի
Ծաղկանկարիչ
Ա.Լ.ԿԻՍՍԻՆՍԿԻ
(Թու. 1900-1977)

Եգիպտական եւ Արաբական երգիծանկարչութեան հմայիչ արուեստագետ հայազգի Ալեքսանտր Սարուխանի (1898-1977) մահուան 45-ամեակը նշող ցուցահանդէս մը կազմակերպուած էր Գահիրէի Օփերայի համալիրին Սալահ Թահէր սրահին մէջ Չորեքշաբթի 2 Մարտ 2022ին:

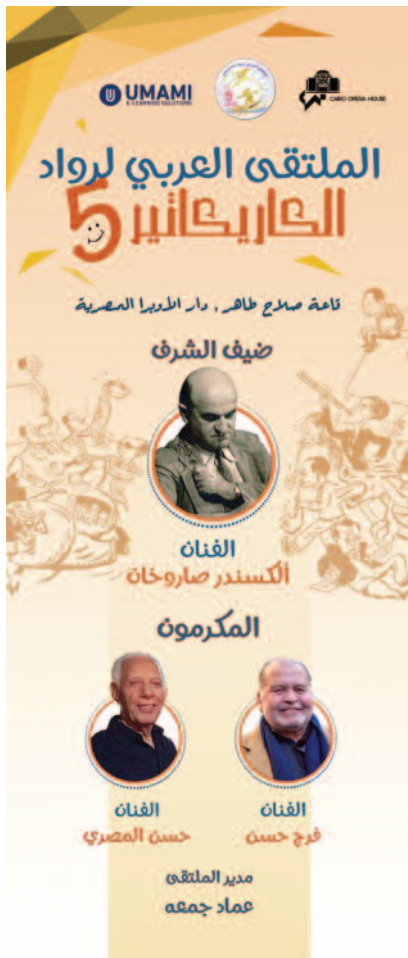
Երգիծագիր Էմատ Կոմաա յղացած էր «Արաբական երգիծանկարիչներու Հաւաքոյթ» մը հիմնելու գաղափարը կորուստէ փրկելու համար յառաջընթաց երգիծանկարիչներու աշխատանքները (թողօնները): Սոյն «Հաւաքոյթ»ին հինգերորդ տարուայ ցուցահանդէսին պատուոյ հիւրն էր Եգիպտական երգիծանկարչութեան ռահվիրայ Սարուխանը որուն գործերէն իւրայատուկ նմուշներ, առաջին անգամ ըլլալով, հրամցուած էին արուեստասէր հասարակութեան: Առաջին յարկին վրայ ըմբռնանալէ ետք մեծ վարպետին Եգիպտացի դիւանագէտներու եւ նախարարներու ցայտուն դիմանկարները, երկրորդ յարկի վրայ վայելեցին Եգիպտոսէն եւ Արաբական աշխարհէն աւելի քան 80 երգիծանկարիչներու աշխատանքները, որոնց նիւթն էր «Սարուխանի կերպարը»:

Բացումին ներկայ էին Սարուխանի ընտանիքէն թոռները, Սօսի Ներետեան-Յակոբեան, Սիլվա Ներետեան-Բլատեան ու ծոռերը Մարալ Յակոբեան-Նաճարեան եւ Նայիրի Յակոբեան-Գալընեան: Խօսք առաւ Էմատ Կոմաան եւ շեշտեց որ կը ձգտի «երգիծանկարչութեան թանգարան» մը հիմնել, ուր պիտի հաւաքէ Եգիպտացի եւ Արաբ մեծ վարպետներուն գործերը, որպէսզի սերունդէսերունդ վառ մնայ անոնց յիշատակը ու երբեք մոռացութեան չմատնուին անոնք:

Խօսք առաւ նաեւ աշխոյժ պրպտող արուեստասէր Ապտալլա Ալ Սաուին որ կենսագրականը ըրաւ Սարուխանին Եգիպտոս հասնելէն 1920ական թուականներէն մինչեւ իր մահը 1977ին: Շատերու համար նորութիւն մըն էր որ նախագահ Կամալ Ապտէլ Նասէր, բարձր գնահատելով Սարուխանի դերը Եգիպտական երգիծանկարչութեան մէջ, 1955ին անոր շնորհած էր Եգիպտական քաղաքացիութիւն:

Յայտագրի աւարտին յուշանուէր մը յանձնուեցաւ Սիլվա Ներետեան-Բլատեանին: Ցուցահանդէսը որուն ներկայ էին հոծ թիւով երգիծանկարիչներ, արուեստագէտներ, արուեստասէրներ եւ Գեղեցիկ Արուեստի համալսարանի ուսանողներ բաց մնաց մինչեւ 8 Մարտ 2022:

**Սօսի Ներետեան-Յակոբեան
Մարտ 2022**

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Թէեւ բոլորս ալ համաձայն ենք, որ ՄԱՅ-Րը, իր զաւակներուն համար ունեցած նուիրումութեամբ եւ զոհաբերութեամբ, սիրոյ իր անհատնում պաշարներով եւ ամէն բան կրելու կարողութեամբ ամէն օր տօնախմբուելու արժանի էակ է, սակայն համաձայն ենք նաեւ, որ տարուան մէջ գոնէ մէկ օր պէտք է պաշտօնապէս այս բոլորը վերյիշենք, կիրարկենք, փորձենք փոքրիկ, աննշան ձեւով մը ոչ թէ փոխադարձել իր անգնահատելի էութիւնը, այլ մեր սէրը արտայայտել իրեն: Որքան ալ ընենք, մեր ըրածը ոչինչ է բաղդատած իր նուիրումին: Սակայն ի վերուստ տրուած օրհնութիւն է, որ մեզմէ իւրաքանչիւրը իր կարգին մայրանալով, կրելով եւ նուիրուելով, կարծէք կը փոխադարձէ իր մօրմէն ստացածը իր զաւակներուն բաշխելով: Այլ խօսքով՝ ոչ թէ փոխադարձ, այլ սերունդէ սերունդ գացող յարաբերութիւն մըն է ասիկա, որ մենք, մեր զաւակներուն միջոցով մեր մայրերուն կու տանք մեծ-մայր ըլլալու երջանկութիւնը եւ կը մխիթարուինք, որ կրցանք փոքրիկ ուրախութիւն մը պարգեւել իրենց:

–Մե՛ծ ուրախութիւն,– պիտի ըսեն մեր մեծ մայր դարձած մայրերը:

Այս տարի եւս գաղութին Մայրերու Օրուան աւանդական տօնակատարութիւնը տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 19 Մարտ 2022-ին Կոկանեան սրահի պարտէզէն ներս, կազմակերպութեամբ Կոկանեանի ժրաջան տիկիններուն եւ ներկայութեամբ բազմաթիւ երեխաներուն, որոնցմով մեր բոլորին ուրախութիւնը կ'ամբողջանայ կարծէք:

Կոկանեանի տիկինները ունեցեր էին գաղափարը նաեւ հաճելի դասախօսութեամբ մը ճոխացնելու այս տարուան հաւաքոյթը եւ հրաւիրեր էին եգիպտացի **սթայլիսթ** Նատա Զանանիրին, որ մէկ ու կէս ժամուան ընթացքին ներկայացուց նորաձեւութեան աշխարհին մէջ անհատակա-նութիւն ստեղծելու սկզբնական քայլերը, մանրամասն բացատրութիւններ տուաւ եւ պատասխանեց անպաշտօն կերպով, խօսքի ընթացքին իրեն ուղղուած կարգ մը հարցումներու:

Ըստ Զանանիրիի, ոչ թէ հետեւիլ կայ-ծականային արագութեամբ փոխուող նորա-

ձեւութեան, որ գրեթէ անհնար կ'ըլլայ քայլ պահել անոր հետ, այլ ստեղծել անհատական ոճ մը եւ տարիներու ընթացքին զարգացնել զայն: Ըստ իրեն, երբ տարիներ ետք հանդիպիս մէկ բարեկամուհիիդ, ոչ թէ զարմանքով պէտք է բացականչես՝ «Օ՛, որքան փոխուեր ես, չճանչցայ քեզ», այլ պէտք է կարենաս ըսել՝ «Փոխուած չես, պարզապէս ոճդ նրբացեր է եւ շատ աւելի հաճելի կ'երեւիս»:

Զանանիրի ըսաւ նաեւ, որ իւրաքանչիւր կին պէտք է գիտակցի, թէ ամէն նորոյթ եւ ոճէ աւելի ինքն է կարելորդ, իր անհատականութեամբ. իւրաքանչիւր կին ինքն է որ պիտի որոշէ, թէ իր հագուածքին ո՛ր բաղադրիչով պիտի տպաւորէ եւ գրաւէ դիմացինը:

Դասախօսութեան ընկերացող լուսանկարներն ու գծանկարները աւելի յստակ կը դարձնէին եւ կը համեմէին իր խօսքը:

Ներկաները մեծ հաճոյքով լսելէ ետք զինք, անցան պարտէզ (դասախօսութիւնը տեղի կ'ունենար ներսի սրահը), ուր համադամներու ճոխ ու բեռնաւորուած սեղանը կը սպասէր զիրենք:

Ներկայ իւրաքանչիւր տիկնոջ հրամցւած էր թուղթի փոքրիկ գլան մը, ուր գրւած էր իմաստուն խօսք մը. գլանները նաեւ թիւեր կը կրէին, որոնցմէ մէկը, վիճակահանութեամբ պիտի որոշէր օրուան բախտաւոր մայրը: Այս տարի այդ ուրախութիւնը տիկին Սեւան Վարժապետեանին բաժինն էր:

Առողջութիւն եւ բարի օրեր կը մաղթենք Սփիւռքի եւ հայրենիքի մեր մայրերուն, թող անոնց ժպիտը միշտ շողայ իրենց ընտանիքներուն եւ մեր բոլորին համար:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀՐԸՄԻ ԱՐԽԻՒՆԵՐԸ, ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ ԵՒ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԻԱՑՈՒՄԸ

Ուրբաթ 8 Ապրիլ 2022ին երեկոյեան 6:30ին, Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ սրահին մէջ հետաքրքրական դասախօսութեամբ մը հանդէս եկաւ Գահիրէի ՀՐԸՄԻ Երուանդ Աղաթօն Գրադարանի պատասխանատու եւ ՀՐԸՄԻ «Տեղեկատու» պարբերաթերթի խմբագիր Տիկին Մարուշ Երամեան: Կոկիկ բազմութիւն մը եկած էր տեղեկութիւններ քաղելու ՀՐԸՄԻ արխիւներուն մասին՝ խորին ու ճիւղաւորուած նիւթ մը, որուն այնքան տիրապետած էր յարգելի դասախօսուհին որ կարողացաւ հեշտութեամբ փոխանցել զայն ներկաներուն: Իսկ Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ պատմականը ըրաւ Գահիրէի ՀՐԸՄԻ Տեղական Վարչութեան ատենապետ Տոքթ. Վիգէն Ճիգմէճեան:

«Գահիրէի ՀՐԸՄը 1911-էն ի վեր ունեցած է «ՀՐԸՄի մատենադարան»ը, որ 1958-էն սկսեալ կոչուած է “Եագուպ Արթին Գրադարան”», սկսաւ Տիկին Մարուշը: «Իսկ ինչո՞ւ երբ անկա 2014-ին Գահիրէի Էմատել-Տինէն փոխադրուեցաւ Հելիոպոլսոյ նոր կեդրոնատեղիին մէջ “Երուանդ Աղաթօն” կոչուեցաւ», հարց տուաւ տիկին դասախօսուհին ու պատասխանեց՝ «ամէն մարդ այն տպաւորութեան տակ է, թէ Պօղոս Նուպարն էր որ առանձին յղացած էր համայն հայութեան օգտակար միութիւն մը հիմնելու գաղափարը, սակայն այս ծրագիրը 1860-էն ի վեր կը դառնար Երուանդ Աղաթօնի հօր մտքին մէջ, որ զանազան պատճառներով չէր կարողացած իրականացնել: Երուանդ Աղաթօն, փափաքելով իր հօր երազը իրականացնել, անդու ու անվհատ ամիսներ շարունակ կը համոզէ Պօղոս Նուպարը, որ ինք ստանձնէր այս ծրագիրը աւելի բարձր վարկ տալու համար միութեան: Այսպէս, 15 Ապրիլ 1906-ին ՀՐԸՄԻ հիմնադրութենէն ի վեր, անյայտ մնացած իտէալի տէր, Երուանդ Աղաթօնի անունը անմահացնելու համար, Գահիրէի ՀՐԸՄԻ նոր գրադարանը կոչեցինք իր անունով», ըսաւ ան:

«Երբ ստանձնեցի ՀՐԸՄԻ արխիւները կարգի դնելու պատասխանատուութիւնը որ տեւեց 15 ամիսներու անդադար աշխատանք, արդէն 2003-էն ի վեր մաս-առ-մաս

525 սնտուկներ լի ատենագրութիւններով, անուանացանկերով, նամակներով, նուիրատուութեան եւ ժառանգներու ցանկերով, ՀՐԸՄԻ Փոր-Սախտի Սիսուան որբանոցին արխիւներով, լուսանկարներով, նամակագրութիւններով, օրհաշիւի, մթերքի ու ծախսերու տետրերով եկած էին գրաւել Հելիոպոլսոյ կեդրոնատեղիին լման չորրորդ յարկը», ըսաւ Տիկին Մարուշը: «Այդ սնտուկները որոնք տարիներէ ի վեր անխնայ մնացած եւ անոնցմէ մի քանի հատը ջուրէն վնասուած էին, կը պարունակէին ժաննակի նման ծակ-ծակ ու մասունքի նման դիւրաբեկ փաստաթուղթեր: Փոշիի, բորբոսի ու նեխած ջուրի հոտը թանձրօրէն կը ճնշէր սենեակներուն մթնոլորտին վրայ», աւելցուց ան, կարծէք կրկին շնչելով այդ գարշելի հոտերը:

«Նշելու համար այդ հաւաքածոյին մէջէն գտնուած հետաքրքրական փաստաթուղթերէն մի քանին՝ ՀՐԸՄԻ մասնաճիւղերէն ստացուած նամակագրութիւններն են Սուրիայէն, Լիբանանէն, Պաղեստինէն, Իրաքէն, Հնդկաստանէն՝ Սուրափիայէն, Պաթմիայէն եւ Ռանկունէն: Անհատական արխիւները կան Կարապետ Մելքոնեանին եւ Ճանիկ ու Սաթենիկ Չագըրին», ըսաւ Տիկին Մարուշ:

«Ունինք բնօրինակներ երկու կոնդակներու, առաջինը Էջմիածնի Կաթողոկոս Գէորգ Ե.էն շնորհուած Կարապետ Մելքոնեանին 1924-ին, իսկ երկրորդը Կիւրեղ Պատրիարքէն, շնորհուած Կարապետ Սարըեանին, 1947-ին: Ինչպէ՞ս չփրկել ու չգուրգուրալ այսպիսի թանկագին ու հինաւոր տոմարներու եւ ձեռագիրներու վրայ», հարց տուաւ յարգելի դասախօսուհին:

«1922-ին, երբ Պօղոս Նուպար, առողջական պատճառներով, ընդմիջտ հեռացաւ Եգիպտոսէն ու հաստատուեցաւ Փարիզ, իր հետ տարաւ իր արժէքաւոր գրադարանը ու հոն կորիզը դրաւ աշխարհահռչակ Նուպարեան Մատենադարանին եւ այդ պատճառաւ, հակառակ որ մենք ունինք Եագուպ Արթինէն, Երուանդ Աղաթօնէն, Գրիգոր Եղեայանէն եւ այլ եգիպտահայ նշանաւոր դէմքերու գիրքերը, ոչ մէկ գիրք ունինք Պօ-

ղոս Նուպարէն», բացատրեց տիկին Մարուշը:

«Աղաթօն գրադարանը ունի կարգ մը անգտանելի ու հնատիպ գիրքեր, 1740-ական թուականներէն. իսկ հոն պահուած սքանչելի ոճով, մանրամասնութիւններով լի ու հոյակապ ոճով գրուած ատենագրութիւններն ու նամակները պատմութեան, կամ նոյնիսկ վէպի նիւթ կրնան ըլլալ», ըսաւ ան:

Լուսանկարներու ցուցադրութեամբ Տիկին Մարուշին հետ ներկաները դիտեցին եւ ապրեցան յուսահատութիւն արժարժող սնտուկներէն, մինչեւ հիացում ու հպարտանք ներշնչող, կանոնաւոր դասաւորումով մաքուր, կոկիկ Երուանդ Աղաթօն գրադարանի դարանները:

Տոքթ. Վիգէն Ծիգմեճեան եւս ելոյթ ունեցաւ ու Գահիրէ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ արխիւներուն վրայ հիմնուելով լուսաբանութիւններ տուաւ ակումբին պատմութեան մասին: «Պոլսոյ մէջ գործող ՀՄԸՄ մարզական ակումբին ճիւղը հաստատուած է Աղեքսանդրիոյ մէջ 1923-ին, ապա Հելիոպոլսոյ մէջ 1927-ին, հիմնական Գալուստեան-Նուպարեան Ազգային Վարժարանի հողին վրայ», սկսաւ ան: «1936-ին Շուպրա թաղամասին մէջ դաշտ մը կը գնուի որպէս մարզական ակումբ գործելու ու կը կոչուի “Նուպար Դաշտ”», աւելցուց Տոքթ. Վիգէնը: «1948-ին “Երկու դաշտ մէկ խումբ” նշանաբանին տակ երկու պասքէթ-պոլի խումբերը կը միանան ու 1952-էն սկսեալ երկու ակումբները վերջնականապէս միանալով կոչուեցան ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ, որուն կանոնագրին մէջ շեշտուած է, թէ անիկա կը գտնուի Գահիրէի ՀՔԸՄի հովանիին տակ եւ ոչ մէկ կապակցութիւն ունի արտասահ-

մանի ՀՄԸՄին հետ» ըսաւ ան ու շարունակեց «նիւթական դժուար պայմաններուն պատճառաւ Շուպրայի Նուպար Դաշտը խղճալի վիճակի մէջ կը մնայ, միեւնոյն ժամանակ Հելիոպոլսոյ հայ գաղութը բազմաՆալով հարկ կ'ըլլայ ընդլայնել Նուպարեան Ազգային Վարժարանը: Ուստի ՀՄԸՄի հողը պէտք էր յանձնուէր Ազգային Առաջնորդարանին, վրան նոր դպրոց մը կառուցանելու համար: ՀՔԸՄի վարչութիւնը յարմար գտաւ Պօղոս Նուպարի ժառանգորդներէն գնել իր պալատին կից գտնուած հողը, հոն փոխադրելու համար միացեալ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐը: Ժառանգորդներուն ու արտասահմանի ՀՔԸՄի հետ մի քանի տարի բանակցութիւններէ եւ 1957-ին 30,000 եգիպտական ոսկի վճարելէ ետք կարելի եղաւ մարզական ակումբ մը հիմնել Հելիոպոլսոյ մէջ, ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐը, որուն բացումը կատարուեցաւ 1958-ին», վերջացուց Տոքթ. Վիգէնը:

«ՀՔԸՄի Եգիպտոսի Շրջանակային վարչութեան եւ Գահիրէի մասնաճիւղի ատենագրութիւնները թուայնացուած են արդէն եւ շատ դիւրին է որեւէ տեղեկութիւն գտնել», ըսաւ ան ու աւելցուց «հիմա մեր փափաքն է ՀՔԸՄի բոլոր արխիւները թուայնացնելը, աշխատանք մը, որ Տիկին Մարուշ շուտով պիտի ստանձնէ», եզրակացուց Տոքթ. Վիգէնը:

Երկու ժամ տեւած տեղեկատու դասախօսութիւնը հասած էր իր աւարտին, որմէ ետք հիւրասիրութեան ընթացքին ոմանք հարցեր ուղղեցին Տիկին Մարուշին:

*Սօսի Ներեպեան-Յակոբեան
Ապրիլ 2022*

ՎԱՀԷ ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐԷ

Հելիոպոլսոյ Պըլըքտանեան սրահին մէջ, 26-27 Մարտ 2022-ին տեղի ունեցաւ գեղանկարիչ Վահէ Վարժապետեանի անհատական 28-րդ ցուցահանդէսը:

Այս անգամ Վահէ ցուցադրած էր վերջին չորս տարիներու ընթացքին իրագործած ստեղծագործութիւններէն 38 նկար, բոլորն ալ կատարուած կտաւի վրայ, արդիական *աքրիլիք* վառ գոյներու ներկանիւթերով:

Ինծի համար նորութիւն մը չէ Վահէի արուեստը, որովհետեւ աւելի քան կէս դար առաջ ճանչցած եմ զինք ու միշտ կը հետեւիմ իր ստեղծագործական նկրտումներուն:

Եգիպտահայ արուեստի պատմութեան մէջ կարեւոր հանգրուան մըն էր այն «եռեակ» ցուցահանդէսը, որ տեղի ունեցած էր 2-12 Մայիս 1969-ին, Գառզու¹ պատկերասրահին մէջ, մասնակցութեամբ Վահէ Վարժապետեանի, Շանթ Աւետիսեանի եւ տողերուս հեղինակին:

Այդ ցուցահանդէսը եղաւ Վահէի մուտքը արուեստի աշխարհ: Ան այդ տարիներուն, 18 տարեկան մատղաշ հասակին, տակաւին կը գտնուէր իր արուեստին սկզբնական ձեւակերպման շրջանին մէջ, սակայն հարցին լրջօրէն մօտենալով, արդէն հետեւող մըն էր Գահիրէի Լէոնարտո Տա Վինչի արուեստի հանրայայտ դպրոցին դասընթացքներուն:

Անցան երկար տարիներ եւ Վահէ միշտ հաւատարիմ մնալով իր կոչումին որպէս արուեստագէտ, յարատեւօրէն ստեղծեց հարիւրաւոր կտաւներ, յաջորդաբար ներկայացնելով զարգացման տարբեր փուլեր եւ արտայայտչական տարբեր տեսանկիւններ:

Անոր արուեստը միշտ եղած է ուրախ եւ կենսունակ: Անիկա հեռու է տխուր եւ «ծանր» ապրումներ ու զգացումներ ար-

տայայտելէ: Բացի այդ, տարիներու ընթացքին չեն խամրած իր ստեղծագործական կորովն ու խանդավառութիւնը: Կը գործածէ համարձակ եւ «արագաշարժ» վրձնահարուածներ, որոնք լիցքաւորուած կ'ըլլան ծայրագոյնս յագեցուած վառ գոյներով: Աշխատելու այս եղանակը կը պահանջէ տարիներու փորձ ու բացարձակ ինքնավստահութիւն:

Վահէի իւրաքանչիւր նկարը ունի իրեն յատուկ գունային ներդաշնակութիւնը, որ կ'արտացոլէ արուեստագէտին զգացումներու եւ ճաշակի բազմազանութիւնը:

Եթէ որոշ արուեստագէտներու ստեղծագործական ելակէտը երեւակայութիւնն է (ինչպէս տողերուս հեղինակին պարագային), ապա Վահէին համար ելակէտը միշտ եղած է բնութիւնը: Անիկա, սկսած իր առաջին ճանապարհորդութենէն դէպի Եւրոպա, 1969-ի ամրան ընթացքին եւ մինչեւ այսօր եղած է ճանապարհորդութիւններու մեծ սիրահար մը, առ այսօր այցելելով քանի մը տասնեակ երկիրներ ու վայրեր, ոչ միայն որպէս հետաքրքրասէր զբօսաշրջիկ, այլեւ «սուր նայուածքով» օժտուած արուեստագէտ, որ գիտէ տեղւոյն վրայ որսալ, ապա ճեպանկարել (sketch) ամենաուշագրաւն ու տպաւորիչը:

Այդ ճեպանկարներու շարքերը հետագային արուեստագէտը ընտրողաբար կը գործածէ իբր իր կտաւներու ելակէտ: Այսպիսով անիկա տարիներու ընթացքին ստեղծած է տարբեր նկարաշարքեր, որոնք ստեղծագործաբար կ'արտացոլեն բազմազան տպաւորութիւններ: Սակայն Վահէ բնութիւնը ընդօրինակող մը չէ, այլ վերստեղծող մը, որ գիտէ ինչպէ՞ս ազատօրէն հարստացնել այդ նախնական բնութիւնը, իր տաղանդին շնորհիւ:

2019-ի Օգոստոսին Վահէ իր շնորհալի

¹Գառզու պատկերասրահը ներհամայնքային մակարդակի ցուցասրահ մըն էր, կազմակերպուած Գալուստեան Ազգային Վարժարանի ծնողաց եւ ուսուցչաց միութեան նախաձեռնութեամբ: Գործած է դպրոցի շէնքին մէջ, Մայիս 1967-էն մինչեւ Ապրիլ 1979՝ 12 տարի:

տիկնոջ՝ բժշկուհի Հերմինե Պալաեանի հետ այցելած է Հայաստան, իսկ 2021 Դեկտեմբերին Հարաւային Եգիպտոս՝ Նուպիա: Այս ցուցահանդէսով ան կը ներկայացնէր իր հայաստանեան նկարաշարքը (24 կտաւ), նուպիական կտաւներ ու Ռաշիտ ծովափնեայ գեղեցիկ քաղաքին բնանկարները, անշուշտ նաեւ քանի մը նեղոսեան տեսարաններ, որոնք վաղուց մաս կազմած են իր արուեստին:

Երկու խօսք ալ այն մասին, թէ ինչպէս Վահէ կը կազմակերպէ իր կտաւներու մակերեսները, կառուցուածքային եւ գունային տեսակէտներով:

Անոր բնանկարներու համադրութիւնները (composition) հաւասարակշռուած են, որովհետեւ ան գիտէ ինչպէս կազմակերպել իր կտաւներու գունային մակերեսները, հորիզոնական եւ ուղղահայեաց գիծերու եւ գունային շերտերու (patches) զուգակցման շնորհիւ: Օրինակ շէնքեր, մարդիկ, ծառեր, մակոյկներ դասաւորուած են ուղղահայեաց դիրքով եւ կը հաւասարակշռեն հորիզոնական դիրքով դասաւորուած գետիններ, երկինք, ամպեր, ջրային տարածութիւններ եւ այլն:

Միւս կողմէ իր գունային ներդաշնակութիւններն ալ կը գոյանան գունային տաք երանգներու հաւասարակշռուածութեամբ, պաղ գունային երանգներու տարբեր համադրութիւններու շնորհիւ:

Վահէ Վարժապետեանի ստեղծագործութիւններուն վերոյիշեալ յատկութիւնները նկատելի են բոլորին կողմէ, որովհետեւ իր արուեստը օժտուած է անմիջականութեամբ ու երիտասարդական շունչով, զոր դիրութեամբ կարելի է ընկալել, պայմանաւ որ մարդ ունենայ տեսնելու ընդունակ աչք, ինչպէս կ'ըսեն՝ «Այսինչը ականջ ունի», երբ խօսքը երաժշտութեան մասին ըլլայ:

Մեր սիրելի Վահէին երկարատեւ կեանք կը մաղթենք, որովհետեւ ան դեռ շատ «ըսելիքներ» ունի:

Հրանդ Քէշիշեան
Գահիրէ, 27 Ապրիլ 2022

ԱՐՄԱՏԸ ԳԱՀԻՐԷԻ ՄԷՋ

ՀԲԸՄ ԱՐՄԱՏ-ը ծրագրուած է անվտանգ միջավայրի մը մէջ ամսական դրութեամբ, 8-էն 12 տարեկան հայ պատանիները աշխարհի չորս կողմերէն առցանց համախմբելու կապ պահելու եւ մօտեցնելու համար զիրենք իրենց տարեկիցներուն հետ:

Կրթական մասնագէտներու առաջնորդութեամբ, մասնակիցները պիտի հետեւին մեր պատմութեան եւ մշակոյթին, բացայայտելու Հայաստանի նորարարութիւնները եւ պահուած գանձերը: Ներգրաւիչ գործունէութիւններու եւ յայտագիրներու ընդմէջէն, հանդիպելով նշանաւոր ու հաճելի բանախօսներու, պիտի կազմեն ընկերային կապեր ու երկարատեւ ամուր բարեկամութիւններ: Իրաքանչիւր ամիս, պատանիները գործնականօրէն պիտի սկսին մշակութային ճամբորդութիւն՝ պատմութեան, գրականութեան, երաժշտութեան, լեզուի ուսումնասիրութեան եւ այլ նիւթերու շուրջ: Անոնք նաեւ պիտի յայտնաբերեն տարբեր նշանաւոր մարդոց եւ շրջաններու պատմութիւնները, լրատուամիջոցներու, զուարճալի խաղերու եւ քննարկումներու ընդմէջէն:

Առցանց հանդիպումները տեղի պիտի ունենան Կիրակի օրերը, հետեւեալ թուականներուն.

Առաջին Հանդիպում.

Կիրակի, Ապրիլ 10, 2022

Նիւթ՝ Հայ Գիտնականներ

Երկրորդ Հանդիպում.

Կիրակի, Մայիս 22, 2022

Նիւթ՝ Հայկական Խաչքարեր

Երրորդ Հանդիպում.

Կիրակի, Յունիս 12, 2022

Նիւթ՝ Հայ Թագաւորներ եւ Թագուհիներ

Հանդիպումներուն ժամերն են.

Ժամը 6:00 կ.ե. (Արեւելեան Եւրոպայի ամառնային ժամանակացոյց)

Ժամը 5:00 կ.ե. (Եգիպտոս եւ Արեւելեան Եւրոպայի ժամանակացոյց)

Ժամը 12:00 կէսօրին, (Արժանթինի ժամով)

Մեր արմատները յայտնաբերելու նպա-

տակով, անհամբեր կը սպասենք Ձեր զաւակներուն, միասնաբար հետաքրքրական ճամբորդութիւն մը ունենալու համար:

Առաջին հանդիպումը, ինչպէս կ'երեւի ժամանակացոյցին վրայ, տեղի ունեցաւ Կիրակի, 10 Ապրիլ 2022-ի յետմիջօրէին, մասնակցութեամբ 16 փոքրերու, որոնք իրենց տուններէն միացան առցանց հաւաքին:

Մասնակցող փոքրերն էին.

Լուսին Լուսարարեան, Ալեքսան Նորաբեւեան, Սիրան Թաշեան, Ռաֆայէլ Էլ Մարի, Լենա Գարեա Թրայեան, Մարալ Մանուկեան, Դալար Նաճարեան, Սերժ Մայքըլ, Ալեքսանդր Աւագեան, Հայկ Եազըճեան, Տանիէլ Աւետիսեան, Վահան Եուհաննա, Սելինա Եուսէֆ, Էմանուէլ Եուսէֆ, Յովան Տէր Յակոբեան եւ Էւա Տէր Յակոբեան:

Հանդիպումները անգլերէն լեզուով կ'ընթանան (դժբախտաբար). առաջին հանդիպման գլխաւոր նիւթը ստեղծարար հայերն էին, որոնցմէ իւրաքանչիւրին մասին կարճ տեսերիզ մը ցուցադրուեցաւ, որմէ ետք փոքրերը փորձեցին պատասխանել այդ նիւթին շուրջ տրուած հարցումներուն:

Մէկուկէս ժամ տեւած այս հանդիպումէն մեր փոքրիկները շատ ուրախ եւ խանդավառ էին եւ անշուշտ անհամբեր կը սպասեն յաջորդ երկու առցանց հանդիպումներուն:

«ՄԻՋԻՆՔ»Ը ԳԱՀԻՐԷԻ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ՄԷՋ

Ուրբաթ, 25 Մարտ 2022-ին ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ Տիկնանց յանձնախումբը կազմակերպեց «Միջինք»ի տօնակատարություն մը, որուն ընթացքին Տոքթ. Հերմինէ Պալաեան-Վարժապետեան ելոյթ ունեցաւ հետաքրքրական նիւթով մը՝ «Ինքնաճանաչում եւ Ինքնաբուժում», շարքին երրորդ մասով:

Յարգելի դասախօսուհին անմիջական ու դիրամատչելի կերպով ներկայացուց իր նիւթը, որ թէպէտ պարզ կը թուէր, սակայն իր մէջ կը պարունակէր առողջ ու երջանիկ ապրելու դժուար հասանելի գաղտնիքները:

«Ամէն մարդ ազատ, ուրախ եւ անարատ հոգիով կը ծնի, սակայն փորձառութիւնները, բարկութիւնը, յուսախափութիւնը, վախն ու ցաւը այնպէս մը կը վնասեն մեր հոգին ու միտքը, որ անոնք յաճախ անբուժելի կ'ըլլան», ըսաւ ան:

«Նախ եւ առաջ մարդ պէտք է որ ճանչնայ իր անձը եւ առանց ինքզինք այպանելու ընդունի իր տկարութիւններն ու թերութիւնները», ըսաւ Տոքթ. Հերմինէն ու բացատրեց՝ «Ամէն անձ կը բաղկանայ “մարմինէ”, որ շօշափելի ու տեսանելի է եւ չորս անտեսանելի բաղադրիչներէ՝ որոնք են՝ մարմնին անմիջապէս փակած “եթերային մարմինը”, “զգացումները”, “միտքն” ու “հոգին”. առողջ կ'ըլլանք միայն երբ ներդաշնակութիւն կայ այս բաղադրիչներուն միջեւ»:

«Մարդ իր առողջութիւնը կը վատնէ հարստութիւն դիզելու համար, ապա հարստութիւնը կը վատնէ իր առողջութիւնը վերագտնելու համար», ըսած է կրօնապետ Տալայ Լաման: «Դժբախտաբար առողջութեան յարգը կը գիտնանք զայն կորսնցնելէ ետք միայն», ըսաւ Տոքթ. Հերմինէն եւ աւելցուց՝ «Ուստի պէտք է լաւ հոգ տանինք մեր մարմնին եւ սիրենք զայն ինչպէս որ է, քանի որ ան տաճարն է հոգին: Կենսունակութիւնը, ներքին ցնծութիւնը, խաղաղութիւնն ու մտքի պայծառութիւնը կը սատարեն առողջութեան», եզրակացուց յարգելի դասախօսուհին:

«Գիտէ՞ք գաղտնիքը հաւասարա-

կշռուած ըլլալուն» հարց տուաւ Տոքթ. Հերմինէ, «Երեք շատ պարզ, սակայն որոշ մարդոց համար անկարելի՝ սէր-ներողամտութիւն-երախտագիտութիւն եռեակն է, նախ ինքզինքին եւ յետոյ համայն մարդկութեան հանդէպ», ըսաւ ան իմաստուն ժպիտով մը ու աւելցուց, «Իսկ ասոնք կարենալ կիրարկելու համար պէտք է որ ամէն առաւօտ, իսկական համոզումով, ձեր օրը սկսիք ըսելով հետեւեալ նախադասութիւնները, որոնք հակառակ որ մանկունակ կրնան հնչել, սակայն մեծ ոյժ կը պարունակեն՝ «կը զղջամ, խնդրեմ ներէ ինձի, շնորհակալ եմ եւ կը սիրեմ քեզ»:

Մէկ ժամ տեւած դասախօսութիւնը, որուն ներկայ էր Եգիպտոսի մէջ Հայաստանի արտակարգ եւ լիազօր դեսպանին յարգելի տիկինը՝ Զարա Փօլատեան, աւարտին հասած էր, սակայն ունկնդիրները պատրաստ էին տակաւին ուշադիր կերպով վայելելու պարզ, սակայն դժուար գործադրելի ցուցմունքները: Նիւթին կատարելապէս տիրապետած դասախօսուհին խոստացաւ մօտ ապագային նոր հորիզոններ բանալ բոլորին մտքերուն ու սրտերուն դիմաց:

Ճոխ էր Միջինքի ճաշացուցակը եւ ներկաները, պարտէզին մէջ հաճոյքով ըմբոշխնեցին պահքի տեսակ-տեսակ համեղ աղցաններն ու ուտելիքները:

*Սօսի Ներսիսեան-Յակոբեան
Մարտի 2022*

ԶԱՏԿՈՒԱՅ ՊԱԶԱՐ ԳԱՀԻՐԷ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 10 Ապրիլ 2022-ին, Ծաղկազարդի օրը, «Զատկուայ Պազար» կազմակերպած էր Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ տիկնանց յանձնախումբը, որուն նախագահութիւնը, ամենայն հաճոյակատարութեամբ ստանձնած էր Տիկին Անի Թաշճեանը:

Առաւօտեան 10-էն սկսեալ տօնական տեսք ստացած էր ակումբը, որուն լայնատարած մարգագետինը ծածկուած էր սեղան-աթոռներով: Շէնքին առջեւ շարուած սեղանները հետզհետէ բեռնաւորուեցան աւանդական չէօրէկներով, զանազան խմորեղէններով, անուշեղէններով, մանթրով, ապուխտով, երշիկով եւ Զատկուայ զարդերով: Բացումէն շատ առաջ ներկա-

ները հետաքրքիր նայուածքներ կը նետէին դէպի Պազարին սեղանները, գտնելու համար իրենց նախասիրած ապրանքները:

Տիկին Անի Թաշճեան ժապաւէնը կտրելով բացուած յայտարարեց Պազարը, որ կարճ ժամանակի ընթացքին բոլորովին պարպուեցաւ:

Ճաշի սպասարկութիւնը տեղի ունեցաւ հեզասահ կերպով եւ ւաւելի քան 250 ներկաներ մեծ հաճոյքով ճաշակեցին հրամցուած ճաշերը, ծառերուն հովանիին տակ:

*Սօսի Ներերեան-Յակոբեան
Ապրիլ 2022*

ՇԱՄ ԷԼ ՆԷՍԻՄ

Կոկանեան Սրահէն եւ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ակումբէն ներս

Այս տարի եւս, Կոկանեան սրահի վարչութիւնը ձեռնարկած էր այս փարաւոնեան տօնի աւանդական նախաճաշին, ակումբին գեղեցիկ պարտէզէն ներս:

Այս տարուան նախաճաշը սակայն տարբեր էր, որովհետեւ ներկայ էին երկու երեց դէմքեր՝ Կոկանեան Սրահի նուիրեալ, երկար տարիներու վաստակ ունեցող եւ իր եռանդով աչքի ինկող Տիկին Մանուշ Զոփուրեանն ու Կոկանեան Սրահի ցկեանս ատենապետ, նոյնքան բազմաբեղուն կեանք մը ակումբին նուիրած տիար Կարպիս Եազընեանը:

Շամ-էլ-Նէսիմը բոլոր եգիպտացիներուն սրտին մօտիկ տօնը կը նկատուի, որ աշխարհի ամենահինն է, կտրեր է ժամանակի տարածքները առանց անտեսուելու, մոռացութեան մատնուելու կամ աղաւաղուելու, նոյնիսկ երբ նոր կրօններ մուտք գործած են երկրէն ներս, եկած հասած է 21րդ դար եւ ահաւասիկ կը նշուի Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ մէջ Երկուշաբթի, 25 Ապրիլ 2022-ին:

Ածուխին վրայ կամաց-կամաց խորովուող միսին եւ հաւուն ախորժաբեր բոյրը կը դիմաւորէր այն անդամներն ու համակիրները, որոնք նախընտրած էին Շամ-էլ-Նէսիմը ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ մէջ անցընելու աւանդութիւնը պահել:

Ներկաները մեծ հաճոյքով վայելեցին ոչ միայն հրամցուած ճաշերը, այլ եւ պարտէզին քաղցր օդը, ծառերու հովանիին տակ:

ԱՆԾԱՆՕԹ ՏԵՏՐԸ

Փոքրիկ պատառիկ մըն է ասիկա, մեզի հասած գիրքերէն եւ արխիւներէն, որ իր մէջ կը խտացնէ մեր համայնքին անդամներէն մէկուն՝ ջերմեռանդ հաւատացեալի մը ջանքը, որ գրի առած է այս հատորը նուիրելու համար իր կոչումը նոր սկսած կուսակրօն արեւայի մը:

Տետր է, եթէ նկատի առնենք, որ ձեռագիր է. բայց տեսքէն դատելով, պէտք է որ գիրք ըլլայ՝ կազմուած եւ հաստափոր, թուակիր 397 եւ անթուակիր 3 էջերէ կազմուած:

Խորագիր չունի, ոչ ալ տիտղոսաթերթ: Ներսի շափկին վրայ, գրուած է.

«Յիշատակ Տ. Վազգէն Աբեղայի,
Իր ձեռնադրութեան առիթով.
Յակոբ Խաչիկեան»:

Տակը, այլ ձեռագիրով մը եւ կարմիր մելանով թուական մը եւ վայրը նշուած է՝ «29 Նոյ. 1959 Գահիրէ»:

Յստակ է, որ այս միակ թուականը շատ աւելի ուշ աւելցուած է:

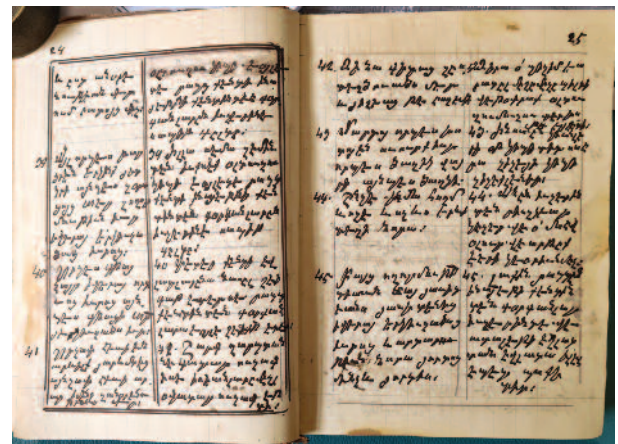
Այս էջին ետեւի երեսին մատիտով գրուած է անունը Մեսրոպ Քինյ. Տէմիր-ճեանի:

Էջերը մատիտով քառակուսիներու բաժնուած են, իսկ գրութիւնը սեւ մելանով է, միջակ հաստութեան գրիչով, գիրերը դէպի աջ հակած եւ փոքր չափով ոլորուն:

Նոյն մելանով եւ նոյն ձեռագրով էջերը թուագրուած են, 1-էն սկսեալ:

Կազմուած է կապոյտ թուղթով, կռնակը բաց սրճագոյն կաշիով: Ոչ մէկ արձանագրութիւն կայ կողքին վրայ: Ամբողջ կազմը սիրողական կնիք ունի, հաւանաբար նոյն ինքն ձեռագրողին կողմէ կատարուած:

Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ ամենէն աւելի սիրուած աղօթքներու հաւաքածոյ մըն է, որուն առաջին էջը կը սկսի «Հրա-

ժարումն»ով:

1-էն մինչեւ 24 էջերը նախ մատիտով, ապա սեւ մելանով եւ զոյգ գիծերով շրջանակուած են, իսկ 24-էն մինչեւ վերջ գիծերը մատիտով մնացած են:

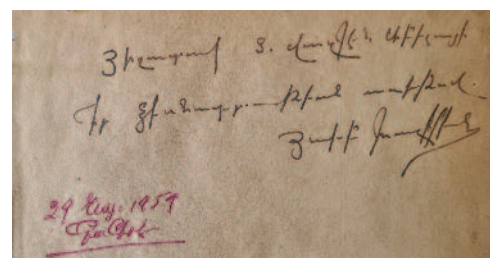
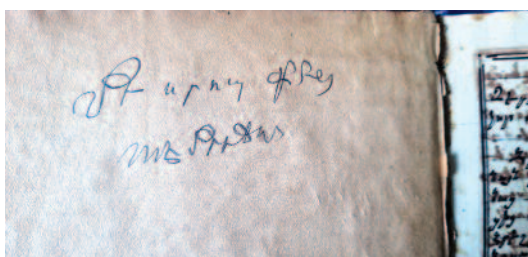
Էջ 250-էն ետք եւ մինչեւ վերջ, տետրին թուղթը փոխուած է՝ աւելի դեղնաւուն եւ քիչ մը ծծումբային է, իսկ գիծերը փոխանակ վանդակներ կազմելու, միայն հորիզոնական գիծեր են:

Ըսինք որ տետրը տիտղոսաթերթ չունի եւ անմիջապէս կը սկսի «Հրաժարումն» աղօթքով, որմէ ետք, նոյն էջին վրայ՝ «Դաւանութիւն Ուղղափառ հաւատոյ», ապա՝ «Ջղջումն»:

Ասոնց կը հետեւի նոյն աղօթքներուն թրքերէնը, հայերէն տառերով գրուած:

Գիրքը նաեւ բովանդակութեան ցանկ չունի:

Որքան ալ «անծանօթ» ըլլայ այս տետրը, զայն գուրգուրանքով կը պահենք մեր դարաններուն մէջ, հաւատալով որ օր մը, մեր ջանքերուն շնորհիւ, որոշ եւ թերեւս կարելոր մանրամասնութիւններ գտնենք անոր մասին: Մինչ այդ զայն կը կոչենք «Անծանօթ Տետրը»:

ՎԻԳԷՆ ՉԷՐՉԵԱՆԻ ՀԵՏ

Փետրուարի առաջին շաբաթը քաղաքս կը գտնուէր Պէյրութի ՀԵԸի Կեդրոնական Վարչութեան արենայեւր Վիգէն Չէրչեան, որ 9 Փետրուարին այցելեց Միութեանս կեդրոնարեղին, ներկայ եղաւ ՀԲԸՄի Գահիրէի Մասնաճիւղին հերթական ժողովին, որուն բերաւ կարեւոր եւ շինիչ առաջարկներ, ապա այցելեց Եգիպտոսի ՀԲԸՄի արխիւի սենեակն ու ՀԲԸ Միութեան վերանորոգուած եւ երուանդ Գ. Աղաթօն վերանուանուած գրադարանը:

Ընթացիկ տարուան Փետրուար 26-ին Լիբանանի Սկաուտական Ֆէդերասիոնը մեփալով մը պատուած է տիար Վ. Չէրչեանը, Լիբանանի սկաուտութեան տարիներու իր վաստակին, սկաուտական ոգիին, իր օրինակելի կեցուածքին եւ շուրջինները ներշնչելու կարողութիւններուն համար: Մեփալի տուչութիւնը տեղի ունեցած է Լիբանանեան Սկաուտական շարժումին 110-ամեակին առիթով:

Տիար Վ. Չէրչեանի այցելութեան առիթով «Տեղեկատու»ն զրոյց մը ունեցաւ իր հեփ, իմանալու Պէյրութի մեր քոյր Միութեան վիճակը այս ծանր օրերուն եւ ՀԵԸի աշխատանքներուն մասին գաղափար մը կազմելու համար:

Տեղեկատու - Բարի եկած էք. ուրախ ենք որ չմերժեցիք զրուցելու մեր հրաւերը: Սկսելու համար կը խնդրենք որ հակիրճ տեղեկութիւններ տաք ձեր մասին:

Վիգէն Չէրչեան - Մանկութենէս անդամակցած եմ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան եւ Հայ Երիտասարդաց Ընկերակցութեան: Նախ յաճախած եմ ՀԲԸՄի Տէմիրճեան (Նախակրթարան), ապա ՀԲԸՄի Յովակիմեան-Մանուկեան (երկրորդական) վարժարանները: Մասնակցած եմ ՀԲԸՄի սկաուտական շարժումին նախ ՀԵԸի ակումբին մէջ, որմէ ետք անցած եմ Ալեք Մանուկեան կեդրոն, ապա Անթիլիասի մասնաճիւղ, ուր յետոյ եղած եմ Գործադիրի անդամ: Եղած եմ Կեդրոնական Վարչութեան անդամ, փոխ ատենապետ եւ 2012 թուականէն ետքը՝ ատենապետ: Ասիկա, ամփոփ գիծերու մէջ իմ միութենական կեանքս է:

Ներկայիս ՀԵԸի Լիբանանի Կեդրոնական վարչութիւնը ունի 36 վարչութիւններ, հինգ մասնաճիւղի վրայ բաժնուած,

300 վարչական անդամներով: Ամէն տարի ընդհանուր վարչական ժողով կը գումարենք, որպէսզի քննարկենք ի՞նչ ըրինք եւ ի՞նչ պիտի ընենք:

Ունինք չորս ենթաբաժանումներ՝ **առաջինը մշակութայինն** է, ունի զանազան վարչութիւններ, որոնք զանազան մշակութային ձեռնարկներ կը կազմակերպեն, ինչպէս նկարչական, դասախօսական, երաժշտական, օրինակ այս Ապրիլի 1-ին ունին Առնօ Պապաջանեանի նուիրուած հանդիսութիւն մը, ունինք ՀԵԸի Վահ-

րամ Փափագեան թատերախումբը, որ աւելի քան 60 տարիներէ ի վեր լիբանանահայ բեմը կը զարդարէ տարեկան ելոյթներով, եւ ունինք ՀԵԸի Արին պարախումբը, որ վերջին տասը տարիներուն կրնամ ըսել Լիբանանի լաւագոյն պարախումբն է, մասնագիտական մակարդակով, 200 անդամներով: Խումբին վերջին պարուսոյցը օր. Գայիանէ Մածունեանն էր, որուն շնորհիւ խումբը բարձր մակարդակի հասաւ. Սակայն օր. Մածունեանը Ամերիկա գաղթեց. իրմէ

ետք հրաւիրեցինք տիկ. Անի Կոստանեանը, որ մէկ տարի աշխատեցաւ խումբին հետ, իր հետ ունենալով Հայաստանէն եկած Պետրոս Աննան: Սակայն երբ խումբը բեմ պիտի ելլէր, **գովիորդ** սկսաւ. ամէն բան պատրաստ էր՝ յայտագիր-գրքոյկը տպուած, տոմսերը սպառած... Խումբը ամէն տարի հերթականօրէն ելոյթ կ'ունենայ չորս անգամ՝ մէկը աշակերտական, երեքը՝ հանրային: Իւրաքանչիւր ելոյթի հազար հոգի ներկայ կ'ըլլայ: 2020-ի Մարտին ամբողջ երկիրը փակուեցաւ, որմէ ետք տակաւին բնականոն կեանքի վերադարձած չէ: Տիկ. Անին ալ Հայաստան գնաց: Հիմա նոր, լիբանանցի պարուսոյց մը հրաւիրած ենք, եթէ գոհ մնանք, պիտի պահենք զինք, եթէ ոչ, Հայաստանէն կրկին Պետրոս Աննան պիտի հրաւիրենք:

Թատերախումբը 12 տարի որպէս բեմադրիչ ունեցաւ Երուանդ Ղազանճեանը (Հայաստան), որուն մահէն ետք տեղական ուժերով աշխատեցանք: Սկիզբը Յարութ Գնդունին էր, իսկ ներկայիս Վաչէ Ատրունին է մեր բեմադրիչը:

Երգչախումբ ունեցած ենք, Յարութ Ֆազլեանի ղեկավարութեամբ: Հիմա սակայն դադրած է երգչախումբին գործունէութիւնը:

ՀԵԸԻ Երկրորդ. ենթաբաժանումը **Երիտասարդականն** է, որ ունի Կրտսերացը՝ նախակրթարանի աշակերտներ, Համալսարանական Ուսանողաց վարչութիւնը եւ Երիտասարդաց վարչութիւնը:

Երրորդ. ենթաբաժանումը **սկաուտականն** է, որ շատ աշխոյժ շարժում է, տարբեր մասնաճիւղերու մէջ 500 անդամներով: Իւրաքանչիւր մասնաճիւղ ունի Թիթեռ խումբ՝ մինչեւ 7 տարեկան, արծուիկ-գայլիկ՝ 7-12 տարեկան, սկաուտ-արենոյ՝ մինչեւ 16 տարեկան, 16-էն վեր՝ երէց եւ գարավէլ: Ունինք նաեւ սկաուտական փողերախումբ, որ երեք մասնագէտներու կողմէ կը ղեկավարուի, շաբաթական դրութեամբ փորձեր կ'ունենան: Այս շար-

ժումը սկսած է 1980-ական թուականներուն:

Իսկ **չորրորդը**, որ նաեւ ամենէն աշխոյժ եւ ամենէն մեծ ենթաբաժանումն է, **մարզականն** է: Պասքէթի խումբեր՝ 3-400 փոքր եւ մեծ խաղցողներով, ունինք չորս արտօնագրեր¹, կը խաղանք տարբեր դասակարգերու մէջ, առաջին դասակարգ, երկրորդ, երրորդ եւ չորրորդ: Ունինք հինգ մասնաճիւղ՝ Անդրանիկ Պէյրութը – մեր պասքէթի խումբերուն արտօնագրերը առած ենք Անդրանիկի անունով, որպէսզի յաւերժանայ Զօրավար Անդրանիկի անունը եւ արաբերէնով կը կոչուի Անդրանիկ ակումբ – ուրեմն՝ Անդրանիկ Պէյրութ, Անդրանիկ Անթիլիաս, Անդրանիկ Սինն իլ ֆիլ եւ Անդրանիկ Զահլէ, փինկ-փոնկը ունինք երեք արտօնագիր, թէքուանտօն ունինք երեք արտօնագիր, ճատրակը՝ երկու, թէնիսը ունինք ինչպէս եւ ֆութպոլը եւ այլն: Այս բոլորը կը մասնակցին Լիբանանի պաշտօնական ախոյանութիւններուն եւ այս տարի, 60 տարիներէ ի վեր առաջին անգամ ըլլալով, փինկ-փոնկի ԲՈԼՈՐ մրցանակները Անդրանիկը, այսինքն ՀԵԸՐ շահեցաւ. աղջիկներ թէ տղաք, թէ՛ անհատական, թէ՛ զոյգ, նաեւ կրտսերներու՝ 18-էն վար տղոց դասակարգին մէջ. եօթը մրցանակ շահեցան մեր տղաքը: Պասքէթպոլի խումբերը եւս շատ զօրաւոր են եւ միակ ակումբն ենք, որ աղջիկներու առաջին դասակարգումին մէջ երկու խումբ ունինք. եւ ունինք 2րդ, 3րդ եւ 4րդ դասակարգի խումբերը, որոնք առանձին ակումբներու կարգավիճակ ունին Երիտասարդութեան եւ Մարմնամարզութեան Նախարարութեան մէջ: Թէքուանտօն զօրաւոր է, ախոյաններ ունինք Սեւ Գօտիի մէջ. ճատրակի ախոյաններն ալ ՀԵԸԸն են. եւ առաջին անգամ ըլլալով մենք ներկայացուցինք Լիբանանը Սոչիի միջազգային մրցումներուն: Մինի ֆութպոլն ալ լաւ արդիւնքներ ունեցաւ: Այս բոլորը, որոնց մասին կը խօսիմ, 2021-ի

¹ Պետութեան մօտ հաստատագրուած որպէս մարզական ակումբ կամ ակումբի մասնաճիւղ:

արդիւնքներն են: Երկրին մարզական ֆէտէրասիոնին իւրաքանչիւր մարզաձեւին մէջ մենք անդամներ ունինք, որպէսզի մեր մասնակցութիւնը դիւրանայ եւ զօրաւոր ըլլանք «ներսէն»։ Պասքէթի ֆէտէրասիոնը 15 անդամներէ կը բաղկանայ, ունի աւելի քան 200 անուն. 15 հոգիի մէջ մենք ներկայութիւն ունինք եւ գանձապահի պաշտօն՝ ես եմ ներկայիս. ճատրակի ֆէտէրասիոնի փոխ նախագահը մեզմէ է՝ Տիգրան Զէյթեան, Սահակ Բիտինեան փինկ-փոնկ, Թոնի Ճնտոյեան՝ փոխ նախագահ մինի ֆութպոլի, Վահէ Արթինեան՝ մեծ ֆութպոլի, Գարուին Չալեան թէքուանտոյի եւ այլն:

Այսինքն այս բոլորը՝ աշխատանքային չորս ենթաբաժանումներ, հինգ մասնաճիւղ եւ 36 վարչութիւն, աւելի քան 300 անդամներով կը ղեկավարուին ՀԵԸԻ Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

Տ. Պէյրութը ցնցած պայթումէն գրեթէ մէկ ու կէս տարի ետք, այսօր ի՞նչ է գաղութին վիճակը ընդհանրապէս եւ ՀԲԸՄ-ի կացութիւնը մասնաւորապէս:

Վ. Չ. Անշուշտ այս պայթումին ազդեցութիւնը շատ ծանր էր. ես ինքս ծանր կերպով վիրաւորուեցայ, պասքէթպոլի դաշտին մէջ էի եւ բոլոր ապակիները վրաս ինկան, փառք Աստուծոյ ազատեցայ ... Մեր սկաուտական շարքերը, աւելի քան 150 երիտասարդներէ բաղկացած, ՀԲԸՄի բաճկոնները հագած, որոնց վրայ գրուած էր «Աղէտի Միաւոր» (disaster units) պարոն ժիրայր Թիւֆէնքեանի գլխաւորութեամբ (ատենապետ Լիբանանի ՀԲԸՄի Շրջանակային Յանձնաժողովի, որուն փոխ ատենապետն եմ ես), առաջին օրէն իսկ սկսան աշխատանքի, նախ փողոցները մաքրեցին, ապա տունները, որմէ ետք սերտեցին վնասուած տուններուն վիճակը. երբ բոլոր տեղեկագիրները եկան մեզի, հարիւրաւոր տուններ նորոգուեցան մեր՝ ՀԲԸՄի ջանքերով, անխտիր բոլոր հայերուն տունները, անկախ թէ ի՞նչ շրջանակի կը պատկանին:

Տ. ՀԵԸ-ը ինչպիսի՞ աշխատանքներ կը տանի ընդհանրապէս, նաեւ մասնաւորաբար՝ այս օրերուն, երբ այնքան

կարիք կայ գաղութին եւ երկրին մէջ:

Վ. Չ. Այսօր դժբախտաբար երրորդ մեծ գաղթի մը ականատես կ'ըլլայ երկիրը, նախ Օգոստոս 4-ի պայթումին, ապա երկրին տնտեսական անկումին եւ տոլարին աննախադէպ բարձրացումին պատճառով:

ՀԲԸՄը մեծ ներդրում ունեցաւ. երկու տարի է որ ամսական դրութեամբ պարէնի մօտաւորապէս 1200 սնտուկ կը բաժնուի. պայթումի օրերուն այդ թիւը երկու հազարի հասաւ: Երկրորդ՝ դարմանատուններու մէջ աշխատանք կը տարուի: Պայթումի օրերուն ամէն օր ճաշ կը բաժնէին մեր սկաուտները, աղջիկները կ'աշխատէին «Մայրիկ» ճաշարանին խոհանոցներուն մէջ, որուն տիրուհին՝ Ալին Քամագեանը մեր անդամներէն է ... Մէկ խօսքով ՀԲԸՄ եւ ՀԵԸ մեծ ներդրում ունեցան եւ օգտակար հանդիսացան այդ ծանր պայթումին օրերուն:

Տ. Պիտի շարունակէ՞ք այս աշխատանքը, թէ՞ արդէն գաղութը կամաց-կամաց սկսած է ոտքի կանգնիլ:

Վ. Չ. Կեանքը կը շարունակէ դժուար ըլլալ. ճաշ բաժնելը դադրեցուցինք անշուշտ, բայց պարէնի սնտուկները կը շարունակենք բաժնել ամէն ամիս, կը շարունակենք դեղերու օգնութիւնը, նաեւ՝ դպրոցական կրթաթոշակներու պարագան. լսած եմ, որ այստեղ՝ Գահիրէ թէ Աղեքսանդրիա, դպրոցները կրթաթոշակ չեն գանձեր. Լիբանանի մէջ նման բան չկայ, չէ եղած, ՀԲԸՄը, Շրջանակային Յանձնաժողովին որոշումով, առաջինը եղաւ, որ ամբողջ տարին ՀԲԸՄի դպրոցները կրթաթոշակ չգանձեցին աշակերտութենէն, որպէս օգնութեան ձեւ: Մեզմէ ետք Ազգային դպրոցները եւս մեր օրինակին հետեւեցան, բայց նախաձեռնութիւնը մերն էր: Յուսանք որ հայերը կ'որոշեն հոս մնալ, թէեւ գացողը պիտի երթայ: Այլ նախաձեռնութիւն մը եւս ունեցանք՝ Մարտ 17, 18, 19 օրերուն Պէյրութի մէջ Միջին Արեւելքի գաղութներուն պատասխանատուները հրաւիրել եւ ստեղծել համագործակցութեան մարմին մը: Այս ժողովին նախագահ տիար Պերճ Սեդրակեանը եւս ներկայ պիտի ըլլայ: Ես այսօր

արդէն հոս ալ ներկայացուցի այս որոշում-հրաւերը:

Տ. Մշակութային ձեռնարկները վերսկսան քաղաքին մէջ եւ ՀԲԸՄի համար:

Վ. Չ. Նոր սկսանք երկար շրջան մը դադրելէ ետք. ՀԲԸի Մշակութային յանձնախումբը Դեկտեմբերին թագաժափէն մահացած Արամ Սեփեթճեանին նուիրուած յիշատակի երեկոյ մը կազմակերպած էր: Իսկ առաջին ձեռնարկը որ պիտի ըլլայ 2022-ին Առնո Պապաջանեանին նուիրուած երեկոյ մըն է, Ապրիլ 1-ին: «Խօսնակ» պաշտօնաթերթը յուշ-երեկոյ մըն կազմակերպած էր բոլոր անոնց համար, որոնք «Խօսնակ»ի շրջանակէն են եւ զոհ գացին թագաժափին, ինչպէս Տրդատ Աւետիքեանը, Արամ Սեփեթճեանը, Կարապետ Պապահէքեանը, Գոյումճեանը եւ այլք: Գովիտէն շատ մեծ թիւով կորուստներ ունեցանք, ինչպէս մեր մշակու-

թային վարչութենէն Տիգրան Գալուստեանը հազիւ 51 տարեկան:

Տ. Կարելի՞ է հարց տալ, թէ ի՞նչ ծրագիրներ ունիք եկող տարուան ՀԲԸի համար:

Վ. Չ. Ամենէն էականը այն է, որ կ'ուզենք համագործակցութիւն ստեղծել գոնէ Միջին Արեւելքի գաղութներուն ՀԲԸՄներուն միջեւ՝ Կիպրոս, Յունաստան, Սուրիա, Լիբանան, Եգիպտոս, որմէ ետք կրնանք ծրագիրներ մշակել. իսկ մեր, Լիբանանի գործունէութեանց մասին արդէն խօսեցանք, կը յուսանք որ կարելի պիտի ըլլայ շարունակել մեր սովորական աշխատանքները:

Տ. Շնորհակալութիւն տիար Վիգէն Չէրչեանի, այս հաճելի հանդիպումին համար, որուն միջոցով մեր քոյր կազմակերպութեան ներկայի գործունէութեան մասին գաղափար մը կրցանք ունենալ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԵԿՈՆ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԷՆ ՆԵՐՍ

Ուրբաթ, 29 Ապրիլ 2022-ին ակումբը տօնական տեսք ստացած էր՝ եգիպտական ու լիբանանեան բարձորակ երգ ու երաժշտութիւն, արեւելեան ոճով յարդարուած անկիւն, կլկլակներու ծուխ եւ ճոխ ու այլազան ճաշատեսակներով բաց շքասեղան: Ռամատան ամսուան ներշնչած մթնոլորտը կոկիկ բազմութիւն մը մղած էր դէպի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ, վայելելու Արեւելեան Երեկոն:

*Սօսի Ներքերեան-Յակոբեան
Ապրիլ 2022*

Մեր հանդիպումները

ԴՈԿՏ. ԼԻԻՍԻ ԻՍԿԷՆԵԱՆ-ՊԱՐՏԻՋՊԱՆԵԱՆԻ ՀԵՏ

Ուրբաթ, 4 Մարտի 2022-ին հաճոյքն ունեցանք ՀԲԸՄԻ յարկին փակ հիւրընկալելու Սուրիոյ խորհրդարանի երեսփոխան Դոկտ. Լիւսի Իսկէնեան-Պարտիճպանեանը, որ աշխատանքային այցելութեամբ կը գտնուէր Գահիրէ:

Դոկտ. Իսկէնեան այցելելէ ետք ՀԲԸՄԻ արխիւասենեակն ու երուանդ Գ. Աղաթօն գրադարանը, բարի եղաւ մեր կարգ մը հարցումներուն պատասխանելու:

Դոկտ. Իսկէնեանին կը մաղթենք յաջողութիւն, բարօրութիւն եւ աշխատանքային նոր նուաճումներ:

Տեղեկատու - Կրնա՞ք դուք ձեզ ծանօթացնել մեր ընթերցողներուն:

Լ. Ի. Պ. - Հալէպ ծնած եմ եւ յաճախած ՀԲԸՄԻ Գալուստ Կիւլպէնկեան-Լազար Նաճարեան վարժարանները (Նախակրթարան, միջնակարգ եւ երկրորդական): Աւարտած եմ Հալէպի համալսարանին փաստաբանութեան կաճառը եւ վկայաւած, ապա աշխատած եմ ոչ որպէս օգնական դասախօս, այլ պետութեան կողմէ ընտրուելով մը, ուսումը այլ քաղաքի մը կամ երկրի մը մէջ շարունակելու համար: 2006 թուականին որպէս առաջնակարգ ուսանող ընտրուեցայ եւ դարձայ «մուխտ մուֆատ» պատուիրակ իմաստով, ինծի առիթ տրուեցաւ ընտրելու երթալիք քաղաքս, այնտեղի համալսարանէն ընդունման հաստատագիր բերելէ ետք, պետութիւնը բոլոր ծասխերը վճարեց: Բայց որովհետեւ ես արդէն ամուսնացած էի եւ զաւակ ալ ունէի, որոշեցի Հալէպի համալսարանը շարունակել մագիստրոսական ուսումս, որ աւարտեցի եւ վկայուեցայ 2013 թուականին, որմէ ետք նշանակուեցայ աշխատանքի: Սկիզբը 2015-ին միութեան միաւորի ղեկավար, յետոյ 2016-ին եղայ Իրաւագիտութեան կաճառի գլխաւոր տեղակալի փոխանորդ, իսկ 2020 թուականին դարձայ անդամ Սուրիոյ խորհրդարանին, որ Դամասկոսի մէջ է անշուշտ եւ 250 անդամ ունի:

Տ. Ընդհանրապէս ի՞նչ պիտի աշխատանքներ կը տանին խորհրդարանի անդամները:

Լ.Ի.Պ. Օրինակի համար ըսեմ՝ ես Սուրիական-Հայաստանեան բարեկամութեան յանձնաժողովի նախագահն եմ, ինչպէս նաեւ անդամ եմ Օրէնսդիր եւ Գործադիր, ինչպէս նաեւ ընկերային հարցերու եւ աշխատանքի յանձնաժողովներուն: Այս երկուքը մշտական յանձնաժողովներ են, իսկ Սուրիական-Հայաստանեան բարեկամութեան յանձնաժողովը մաս կը կազմէ բարեկամական յանձնա-

խումբերուն:

Տ. Ինչպէ՞ս է աշխատանքային ժամանակացոյցը խորհրդարանէն ներս

Լ.Ի.Պ. Աշխատանքը կը սկսի Սեպտեմբերին, օրէնսդիր նիստերու շրջանով, կ'աւարտի Դեկտեմբերին, յետոյ կը վերսկսի Յունուարի կէսերուն մինչեւ Ապրիլի սկիզբը: Այս ամիսը ամբողջ արձակուրդ կ'առնէ խորհրդարանը: Մայիս-Յունիսը աշխատանքային, ապա արձակուրդ մինչեւ Սեպտեմբեր, նոր տարեշրջանը: Իսկ աշխատանքային շրջանին շաբաթ մը ժողովներ են, շաբաթ մը՝ դադար:

Տ. Ուրեմն աշխատանքային շաբաթներուն պէտք է Հալէպէն Դամասկոս երթաք, չէ՞:

Լ.Ի.Պ. Այո, Կիրակիէն Չորեքշաբթի:

Տ. Գիտենք որ Սուրիոյ մէջ բաւական մեծ թիւով փոքրամասնութիւններ

կ'ապրին. Սուրիոյ Խորհրդարանը կը զբաղի՝ անոնց հարցերով:

Լ.Ի.Պ. Կան Օրէնսդիր իշխանութիւնն ու Վերահսկիչ մարմինը, որոնք ունին իրենց ենթաբաժանումները, ինչպէս բողոքի, աշխատանքի եւ այլ յանձնախումբեր, որոնք երբ իրենց հարցեր ներկայացուին, կը զբաղին անոնցմով: Բայց հարցերը կը կապուին նախարարութիւններուն եւ ոչ՝ համայնքներուն: Իսկ «Բարեկամութեան» յանձնախումբերը **տրիփլումաթիք** են եւ կը կապուին երկիրներու հետ, ինչպէս Հայաստան, Լիբանան, Մալէզիա եւ այլ երկիրներ, որոնց հետ թերեւս պաշտօնական քաղաքական յարաբերութիւններ չկան, բայց բարեկամական յարաբերութիւններ կան խորհրդարաններուն միջեւ:

Տ. Որպէս խորհրդարանի անդամ, ի՞նչ ձեռով կրնաք օգտակար ըլլալ Սուրիոյ հայ գաղութին:

Լ.Ի.Պ. Երբ որեւէ հարցի համար նախարարութեան մէջ կամ նախարարի մը մօտ միջամտութեան կարիք ըլլայ, անշուշտ կ'օգնեմ, որովհետեւ դժուար է մինչեւ նախարարութիւն կամ նախարար հասնիլը: Ընդհանրապէս անձնական հարցերով է որ կը դիմեն, համալսարանէն ներս թէ դուրս: Իմ ունեցած պաշտօնս եւ անշուշտ տիտղոսս կը դիւրացնեն ինծի օգնել դիմողներուն, որովհետեւ անձնական կապերը իրենց դերը ունին: Իսկ խորհրդարանին անդամ ըլլալս օրինաւոր կը դարձնէ յաճախ դիմումները, որ կ'ընեմ:

Տ. Հայաստան-Սուրիա բարեկամութեան այդ յանձնաժողովը ի՞նչպիսի գործունէութիւն ունի:

Լ.Ի.Պ. Օրինակ հիմա որ Սուրիական Հայաստանեան դիւանագիտական կապերու երեսնամեակն է, Դամասկոսէն Հայաստանի դեսպանը պարոն Տիգրան Գէորգեանը Հալէպ պիտի գայ եւ մեր յանձնաժողովը պիտի դիմաւորէ զինք, ընդունի: Հայաստանի Խորհրդարանէն եւս, ուր նման յանձնաժողով մը կայ՝ հայկական-սուրիական բարեկամութեան, որուն փոխ նախագահէն՝ Իշխան Սաղաթէլեանէն մեր յանձնաժողովի նախագահին՝ Կրաւէր եկաւ Ապրիլ 24-ի առիթով Հայաստան երթալու, ներկայ ըլլալու սգահանդէսին եւ տարբեր նախարարներու հետ հանդիպե-

լու, որպէսզի երկու երկիրներուն կապերը զօրանան:

Կամ օրինակ ամէն տարի Հայաստանի անկախութեան օրը, 17 անձերէ բաղկացած մեր լրիւ կազմը կ'այցելէ Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպանատուն, մեր եւ երկրին շնորհաւորութիւնները փոխանցելու:

Ինչպէս գիտէք այսօր Սուրիական Խորհրդարանին մէջ երեք հայ երեսփոխաններ ունինք՝ դոկտ. Նորա Արիսեան, Տիար Ժիրայր Րէիսեան եւ ես:

Տ. Հետաքրքրական է, որ այստեղ եգիպտոսի մէջ հակառակ անոր որ հարիւր տարի առաջ հայ վարչապետ՝ Նուպար Փաշան, եւ հայ նախարար՝ Եագուպ Արթին ունեցեր ենք, այսօր հայ երեսփոխաններ չունինք. անոր փոխարէն տարբեր համալսարաններէ ներս ունինք բաւական թիւով հայ դասախօս-դոկտորներ, ինչպէս դոկտ. Մարի Քիւփէլեան, դոկտ. Ճորճ Սիմոնեան, դոկտ. Վարուժան Գազանճեան եւ այլ անուններ:

Լ.Ի.Պ. Սուրիոյ պարագային մէկ նախարար ունեցեր ենք՝ դոկտ. Նազիրա Սարգիս, որ միջավայրի նախարարուի էր:

Տ. Ձեր առաջի՞ն այցելութիւնն է եգիպտոս:

Լ.Ի.Պ. Երկրորդ այցելութիւնս է. առաջինը 2010 թուականին էր, երբ պետութեան միջոցով եկայ մագիստրոսական աշխատանքիս համար այստեղի գրադարաններէն օգտուելու՝ Աղեքսանդրիոյ մատենադարանէն օգտուեցայ, ինչպէս նաեւ Էյն Շամս համալսարանի գրադարանէն:

Տ. Տարբերութիւն մը կը տեսնե՞ս այս-

տեղի եւ Սուրիոյ խորհրդարաններուն միջեւ:

Լ.Ի.Պ. Ինչ որ նշմարեցի, որպէս Սուրիական Խորհրդարանի անդամ մուտք ունենալով Եգիպտոսի խորհրդարանէն ներս, այստեղ աւելի բաց են հարցերուն հանդէպ, ճիշդ ձեւով կը մտածեն եւ ճիշդ լուծումներ կու տան հարցերուն, ըստ իրենց երկրին պահանջներուն: Իրենց ունեցած կապերը լայնածիր են եւ համաշխարհային, մանաւանդ ՄԱԿի, Եունիսքէֆի եւ նման կազմակերպութիւններու հետ: Օրինակ ըստած է, որ խորհրդարանին 15%-ը պէտք է իգական սեռէն ըլլայ, որուն համար պէտք է սահմանադրութիւնը փոխել: Կը փոխեն: Այսօր այդ տոկոսը 28 % եղած է: Ասոր համար ՍՈՂ զիրենք կը պարգեւատրէ միլիառներով:

Սուրիոյ համար նման կազմակերպութիւններ միայն մարդասիրական չեն եւ այլ նպատակներ կը հետապնդեն, այդ

պատճառով քայլեր չեն առնուիր եւ պետութիւնը միշտ զգոյշ է: Հոս այդպէս չէ. Սիրով կ'ընդառաջեն, եթէ երկրին յարմար է. իսկ եթէ չէ, չեն իրագործեր:

Տ. Այս անգամուան ձեր Եգիպտոս գալուն նպատակը ի՞նչ էր:

Լ.Ի.Պ. Աշխատանքային սեմինար մը կար, կազմակերպուած միջազգային DP-ի կողմէ (development programs), Ճաբոնի հետ համագործակցաբար, անոր մասնակցելու եկած էի, որպէս ներկայացուցիչ Սուրիոյ խորհրդարանին: Նման համաժողովներուն առանցքը կը կազմէ երկրին, երկրագունդին բարօրութիւնը, որպէսզի եկող սերունդներուն առողջ երկրագունդ մը ժառանգ ձգենք:

Տ. Ուրախ ենք, որ առիթը ունեցանք ձեզի հետ հանդիպելու եւ զրուցելու: Մշտական յաջողութիւն կը մաղթենք ձեզի Սուրիոյ խորհրդարանէն, թէ հայ գաղութէն ներս: Շնորհակալութիւն:

ՄԵՐ ԲԱՌԵՐԸ

Հրաչեայ Աճառեանի «Արմատական Բառարան»ը կը բովանդակէ 10.996 արմատ-բառեր, որոնցմով կազմուած 4231 բառեր գործածական են արդի գրական լեզուին մէջ, իսկ ուրիշ 2878 բառեր ալ մաս կը կազմեն խօսուող զանազան բարբառներու:

Հռչակաւոր բառարանագէտը յաջողած է հաստատապէս ստուգել միայն 5095 արմատներ, որոնք կը դասաւորուին հետեւեալ կերպով.

Իրանական արմատներ 1411 (966-ը պահլաւերէն եւ 445-ը պարսկերէն), հնդեւրոպական արմատներ՝ 927, յունա-

րէն՝ 918, արաբերէն՝ 702, ասորերէն՝ 211, թաթարերէն՝ 170, բնաձայն՝ 153, յունալատին՝ 151, եբրայերէն՝ 138, հին ֆրանսերէն՝ 86, կովկասեան՝ 60, վրացերէն՝ 57, նոր եւրոպական՝ 474, ասուրերէն՝ 27, խալտերէն՝ 15, հին լատիներէն՝ 11, փոքրասիական՝ 9 եւ միջերկրեան՝ 5: Գումար՝ 5095, որոնց վրայ պէտք է աւելցնել նաեւ ստուգումը անվաւեր նկատուած 2221 բառեր, որով ընդհանուր գումարը կը բարձրանայ 7316-ի:

Ինչպէս ծանօթ է, «Արմատական Բառարան»ը կը բաղկանայ 6 հատորներէ եւ 1 յաւելուածէ, ընդամենը՝ 7 հատոր:

ԴԻԻԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ 30-ԱՄԵԱԿ

շաբ. էջ 9-էն

Կ'իմանանք նաեւ, որ Մարտ 20-ին Հայաստանի փոստային կապի Ազգային գործարկու «Հայփոստ»ի եւ Եգիպտոսի կառավարութեան փոստային գործակալութեան կողմէ, հայ-եգիպտական դիւանագիտական յարաբերութիւններու 30-ամեակին

առիթով, հրատարակուած են յոբելենական դրոշմաթուղթեր:

Այս աննախադէպ քայլը իրականացուել է ՀՀ դեսպան Հր. Փօլատեանի առաջարկով եւ ՀՀ դեսպանութեան հետեւողական աշխատանքին շնորհիւ:

ՓՈՔՐ ԲԱՅՑ ԹԱՆԿԱԳԻՆ

Ընտանիքներու բաժանեալ վիճակը նորութիւն չէ մեզի՝ հայերուս համար, սակայն այդ բաժանումներէն կը տուժեն ո՛չ միայն ընտանիքին անդամները, այլ նաեւ արխիւային կարելոր նիւթեր, որոնք ընտանիքներու պատմութիւնը կը պահեն իրենց մէջ: Նման արխիւներ են գիրքերը, հին թուղթերը, ընտանեկան լուսանկարները եւ այլն, որոնք ճամբորդութիւններու ընթացքին աւելորդ նկատուելով, կը մոռցուին ու յետոյ կը փճանան:

Նման պատմութիւն մըն է Մարի Կիւզէլեան-Նշանեանի կեանքը, որ սկսած է Իսկէնտէրուն 1926 թուականին, ապա որպէս որդեգիր առնուած է մօրաքրոջ կողմէ եւ տարուած Կիպրոս, ուր ապրած է իր ամբողջ կեանքը:

Անոր դուստրը՝ Վարդուհի Նշանեան-Լէյլէկեան կու գայ Աղեքսանդրիա, ընտանիք կը կազմէ, զաւակներ կ'ունենայ, ու երբ մայրը կը մահանայ, փոխանակ թանկարժէք իրերու, գրքոյկներու եւ լուսանկարներու տրցակ մը կը բերէ հետը Կիպրոսէն Աղեքսանդրիա:

Թոռնուհին՝ Քարին Լէյլէկեան-Աւագեան բարի եղաւ այդ տրցակը մեզի՝ Աղաթօն գրադարանին նուիրելու, որուն համար կը յայտնենք մեր սրտագին շնորհակալութիւնները:

Թիւով 11 գրքոյկներ ասոնք, որոնցմէ 5-ը հրատարակուած է Գահիրէ, իսկ 6-ը այլ վայրեր: Հետեւեալը ցանկն է անոնց.

Տեղեկագիր Առաջին Շրջանի, Ազգային կրթարան-որբանոց ի Կիպրոս, 1898, Գահիրէ, տպգ. Սարգիս Դարբինեան, 25 էջ.

Կանոնագիր Մեսրոպեան Ուսումնասիրաց Ընկ., 1906, Գահիրէ, տպարան Լուսաբերի, 18 էջ.

Կանոնագիր եւ Ուսմանց յայտագիր Գալուստեան Ազգ. Երկսեռ վարժարանի ի Գահիրէ, 1907, Հայկական տպարան, Օննիկ Հալէպլեան, 37 էջ.

Հիմնական Կանոնագիր ՀԲԸՄԻ, ՀԲԸՄեան տպարան, Գահիրէ, 1923, 32 էջ.

Շրջաբերական ՀԲԸՄԻ մասին, Կաթողիկոսութիւն Մեծի Տանն Կիլիկիոյ, տպ. Յակոբ Փափազեան, 1934, 16 էջ.

Կանոնագիր եւ յայտարարութիւն նորահաստատ որբանոց Կիպրոսի, Մխիթարեան տպարան, Վիեննա, 1897, 16 էջ.

Տեղեկագիր Ազգային կրթարան-որբանոցի ի Կիպրոս, Գ. տարեշրջան, Մխիթարեան տպարան, Վիեննա, 1900, 41 էջ.

Տեղեկագիր Ազգային կրթարան-որբանոցի ի Կիպրոս, Դ. տարեշրջան, Մխիթարեան տպարան, Վիեննա, 1901, 34 էջ.

Յայտարարութիւն Պօսթընի Օժանդակ Մասնաճիւղին, տպարան «Հայրենիք»ի, Պօսթըն, 1908, 15 էջ.

By-Laws, AGBU, Boston, Press of Wallace Spooner, 1913, 23 pages.

Հայ Չեզոքներու (Ոչ-Կուսակցական) Կոչը Համայն Հայութեան, Նիւ Եորք, 1920, 30 էջ.

ՍԱՓՐԻՉԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

«Ով՞ կը յիշէ գինք».
դիմատետրին վրայ
տեղադրուած այս նա-
խադասութեան տակ
երեւցող լուսանկարը
ուշադրութիւնս գրա-
ւեց: Այո՛, ան էր, թե-
պէտ քիչ մը տարիքը
առած, սակայն նոյն
ժպտուն աչքերն էին:
2000 թուականէն ի վեր անհետացած մեր
սափրիչն էր, Իպրահիմը:

փնտռելէ ու մերժուելէ
ետք յուսահատեր է,
ո՞ր «տունը մնացած»
աղջիկը տակաւին յոյս
ունի որ հարուստ փե-
սացուի մը աչքը պիտի
խածնէ, ո՞ր հարսը կը
մերժէ կեսրոջը «մա-
մա» կանչել, ո՞ր նոր
ամուսնացած զոյգը

արդէն իսկ բաժնուելու վրայ է եւ ինչո՞ւ,
որո՞ւն ամուսինը կը դաւաճանէ իրեն իր
ամենամտերիմ ընկերուհիին հետ, որո՞ւ
աղջիկը կը սիրէ ոչ հայ դրացիին տղան
... այսպիսի պարարտ նիւթերով կը լեցուէր
մանուկի իմ ուղեղս, իսկական կեանքի
մասին «գիտելիքներ» ամբարելով:

Տասնչորս տարեկան, նիհարակազմ,
իր ընտանիքին երեց անդամներուն մար-
մինները ծածկելէ ետք, վերջապէս իրեն
հասած հինցած լայն տաբատով ու շա-
պիկով եւ ոտքէն մի քանի չափ մեծ ոտ-
նամաններով, թուխ, գանգուր մազերով,
փայլուն եւ ուշիմ աչքերով սափրիչի աշ-
կերտ մըն էր Իպրահիմը վաթսունական
թուականներուն:

Իպրահիմին պարտականութիւններն
էին չորցած անձեռոցները ծալլել ու
վերցնել, սանտրերն ու մազի խոզանակ-
ները քովէ-քով շարել, մազի արդուկին
կրակը վարել, վարպետին քովը կեցած
ծամակալ հայթայթել, կտրուած մազերը
աւելել, յաճախորդներուն ապսպրանքները
բերել, մէկ խօսքով օրն ի բուն ոտքի վրայ
էր, հաճոյակատար ու գոհունակ ժպի-
տով:

Այն շրջանին, երբ տակաւին ժամանա-
կը դանդաղ կը յառաջանար եւ օրերը
շատ երկար էին, սափրիչին մօտ քանի մը
ժամ անցընելը հաճելի զբաղում մըն էր
կիներուն համար: Իսմաիլէյա հրապարա-
կէն դէպի Սալահ Էտտին տանող մեթրոյի
գիծին վրայ գտնուող սափրիչին սրահը
միշտ լեցուն էր հայ յաճախորդներով,
որոնք մազ կտրելուն, ներկելուն ու յար-
դարելուն զուգահեռ, ակումբ գացածի
նման թէյ-սուրճ կը խմէին, ուտելիք
կ'ապսպրէին եւ ամենակարեւորը՝ գաղու-
թին լուրերը կը փոխանակէին ու կը վեր-
լուծէին:

Այն շրջանին երբ տակաւին չկար ձեռ-
քի ելեկտրական մազ չորցնելիք գործի-
քը, մազ շտկելու արարողութիւնը բաւա-
կան բարդ էր: Մազերը լուալէ ետք գարե-
ջուր կը քսէին, որ հիմակուան mousse-ին
դերը կը կատարէր փառաւոր կերպով, ու
կը փաթթէին զանոնք փոքր գլաններու
շուրջ, ականջները կը ծածկէին բամպակի
կտորներով, գլուխը կը կապէին ցանցով
ու զոհը մէկ ժամ կը նստեցնէին մազ
չորցնելիք ելեկտրական մեծ ու սաստիկ
ձայնաւոր «գլխարկ»ին տակ: Մազերը
լաւ մը չորնալէ ետք աշկերտը մէկիկ-մէ-
կիկ կ'ազատէր զանոնք գլաններէն: Այ-
լեւս մասնագէտ սափրիչին գործն էր այդ
ոլորուած մազերուն ուղղուած տեսքը տա-

լը: Կրակը կը վարուէր արդուկին տակ ու ան մեծ վարպետութեամբ, տաքութիւնը ճշդելու համար օդին մէջ պտտցնելով զայն, կ'իջեցնէր բազմաչարչար մազերուն վրայ ու այսպէս, մինչեւ որ բոլոր խոպոպները ենթարկէր յաճախորդին կամքին: Հեղուկացիրը (hair spray) առատօրէն կը ցօղէր մազերուն վրայ: Այս բոլորէն ետք ամենազօրեղ փոթորիկն անգամ անկարող կ'ըլլար մազ մը իսկ տեղէն շարժելու: Իպրահիմ անմիջապէս մէջտեղ կը հանէր հայելին եւ յաճախորդին ետին բռնելով, առիթը կ'ընծայէր անոր, որ զննէ մազին յարդարանքը ետեւէն, աջէն ու ձախէն:

Թէպէտ Իպրահիմ միշտ զբաղած կ'ըլլար, սակայն ուշադիր կը հետեւէր վարպետին աշխատանքին ու հետզհետէ կարողացաւ տիրապետել գործին գաղտնիքներուն: Որպէս փորձ, փոքրիկներուն մազերը կտրել սկսաւ եւ շատ շուտ մեծ տաղանդ ու հմտութիւն ցուցաբերեց այնքան, որ շատ յաճախորդներ կ'ուզէին որ Իպրահիմը աշխատէր իրենց գլուխներուն վրայ:

Հազիւ թէ վարպետը ծախու հանեց խանութը, Իպրահիմ գնեց զայն: Գրեթէ անուս ու ոչինչէ սկսած տղան ինքզինք զարգացնելու համար լեզուներ սորվեցաւ ու հետեւեցաւ համաշխարհային մազի նորածեութեան: Ան ամէն տարի կը մասնակցէր Փարիզ կայացած սափրիչներու մրցոյթին ու կը վերադառնար բաժակով իր ինքնուրոյն ճաշակին ու շատ արագ աշխատելուն համար:

Եօթանասունական թուականներուն արդէն իսկ նոր խանութ բացած էր Րօքսիի շրջանը, որ Հելիոպոլսոյ բանուկ թաղերէն մէկն էր, ու դարձած Եգիպտոսի հանրածանօթ սափրիչներէն մէկը: Իր ձեռք բերած յաջողութիւնները բնաւ չփոխեցին իր նկարագիրը. ան միշտ կը յիշէր իր խոնարհ սկիզբը:

«Կը յիշե՞ս, մամադ ինծի համար ալ շո-

քոլա կը բերէր, երբ աշկերտ էի», կ'ըսէր ինծի: Մեր բոլոր ուրախ առիթներուն հետ կապուած էր Իպրահիմը, իր ճարպիկ մկրատով ու սանտրով:

2000-ին դէպի Մէքքա ուխտագնացութենէն ետք, փոփոխութիւններ սկսանք նկատել իր վարքին մէջ: Կատակախօս, ուրախ ու անմիջական Իպրահիմը հոգեկան պայքարի մէջ էր: Յաճախ կը բացակայէր խանութէն ու երբ հոն ըլլար, շատ կտրուկ կերպով կը վարուէր յաճախորդներուն հետ: Բանից դուրս եկաւ, որ Մէքքա գտնուած ժամանակ մոլեռանդ կրօնաւորներ համոզեր են զինք, որ կիներու հետ կապ ունեցող որեւէ գործ, մանաւանդ իրը, որ անոնց «պիղծ» մազերը բռնելն էր, մեղք կը նկատուէր ու պէտք էր որ անմիջապէս հրաժարէր իր արհեստէն: Կրօնաւորներուն ազդեցութիւնը սկսած էր զօրանալ նոյնիսկ Եգիպտոսի մէջ ու մեր բարեմիտ Իպրահիմը, որ յաջողութեան հասած էր ամենադժուար ու պարկեշտ միջոցներով, իյնալով անոնց ազդեցութեան տակ, մէկ օրէն միւսը լքեց իր արհեստը, գոցեց խանութը եւ անհետացաւ ասպարէզէն ...

Յանկարծ իր նկարը երեւցաւ դիմատետրին վրայ: Շատ հելիոպոլսեցիներ, որոնք անոյշ յիշատակներ ունեցած են հետը, անմիջապէս գրեցին՝ «Մեծ վարպետը չի մոռցուիր», «Ո՛ր ես, Իպրահիմ», «Կարօտցանք քեզ», «Պիտի վերսկսի՞ս աշխատիլ», «Նոր խանութ բացի՞ր» ...

Շատ մեծ եղաւ զարմանքս, երբ «Ի՛նչ կ'ըսէք, նորէ՞ն սկսիմ աշխատիլ ...», եղաւ իր պատասխանը:

Ո՛չ, Իպրահիմ, այսքան տարուան բացակայութենէդ ետք, մնացիր հոն, ուր որ էիր: Թող լաւ յիշատակդ մնայ մեր մտքերուն մէջ, մտածեցի տխրութեամբ:

Սօսի Ներքերեան-Յակոբեան
Յուլիս 2021

ՀԱՍԿՑՈՂԻՆ ՇԱՏ ԲԱՐԵԻ

Գրեց՝ Չարխափան

Կը շարունակենք նախորդ թիւով սկսուած մեր այս ուրոյն «բառարանը», հեղինակութիւնը եգիպտահայութեան երէց անդամներէն մէկուն, որ եղած է նաեւ գործօն անդամ մը, ինչպէս նաեւ բարերար եւ նուիրաւոր:

Իր երգիծական շնորհքը բաւական ուշ կը բացայայտենք Թէեւ, սակայն ուրախ ենք այս բացայայտումին համար:

Այստեղ կ'ամբողջանայ այս «բառարանը»: Կը շնորհաւորենք փար Բարսեղ Գըզըլեանը եւ առողջութեամբ ու խաղաղութեամբ լեցուն օրեր կը մաղթենք իրեն:

Կուսակցութիւն, ակումբ

Ազգային գործիչ 1-պատուական տիտղոս, երբեմն ոչ պատուական անուններու առջեւ գործածուող.

2-ուրիշ արժէք չունեցողին համար շատ յարմար.

Թուրքի եօլտաշ¹ դաշնակցութիւնը ներկայացնելու համար գործածուող, մօտան անցած, անհամ ածական մը.

Ռամկավար -(ըստ իրենց) Հայաստանի տէմոկրատ.

-(ըստ միւսներուն) պրճկտող² եւ զոհ ձեւացնող, սմսեղուկ.

Դաշնակցական -(ըստ իրենց) քաջ եւ երդուեալ զինուոր.

-(ըստ միւսներուն) զօփփաճի³, սրբազան դանակահարող, հակահայաստանեան տեռորիստ.

Բարեգործական Եգիպտոս հիմնուած եւ արտասահման գործող բարեհամբաւ, «մենծ», բարեսիրական միութիւն, մասնագէտ կտակներու «անյապաղ» գործադրութեան.

Կուսակցութիւն 1-ժամանակ անցընելու արտասահմանեան աւանդութիւն.

2-աղջիկ չտալու լաւագոյն պատրուակ.

3-«մենք ճիշդ ենք, անոնք՝ սխալ» ըսելու հաւաքական միութիւն.

Պազար փարա⁴ հաւաքելու աւանդական ձեռնարկ, բոլոր սրահներուն (ակումբներուն) մէջ կիրառելի, իր անպակաս «պատուոյ նախագահ-նախագահուհիներով».

Մայրերու օր հայերէն դրամ կորզելու համար հիմնուած տօնակատարութիւն, ուր բանախօսուիին անգլերէն գիրերով գրուած ուղերձը կը կարդայ ... հայերէնով.

Կուսակցական անսխալ, ճակատը միւռնոնով օծուած կոյր հետեւորդ.

Համակիր էշու տեղ դրուած, օգտակար, բայց միւռնոնը պակաս ոչ կուսակցական մը.

Բանգէտ տգէտ.

Բանախօս շատախօս.

Ցկեանս նախագահ որոշ պատճառներով օրինական նախագահ չկարենալ ըլլալը պատիւով ներկայացնելու յարմար ձեւ.

Փառատօն (բառացի) փարա հաւաքելու տօն.

Մրցաշարք զանազան ակումբներու երիտասարդները իրարու քով բերելու համար կազմակերպուած ... մարտախաղ.

Կիւլպէնկեան Լիզպոն (Բորթուկալ) գտնուող հայկական հարուստ

	ֆոնտ, որ հազարաւոր տողարներ կը նուիրէ օտար երկիրներու մէջ գտնուող զանազան «օտար» կազմակերպութիւններու. ժամանակին Գալուստեան Ազգ. վարժարանին մէջ կէմիշ (ճէմիշ) ⁵ մը շինած էր, այժմ փլատակ.
Վարդանանց	ատենօք մէկ արարով ներկայացուած թատերգութիւն. հիմա այդ ալ չկայ.
Բաժակ	ամէն մարզական ակումբ բաժակներով լեցուն պահարան մը ունի, «բաժակը որո՞ւնն է, բաժակը մերինն է» երգով հոն հասած.
Պարահանդէս	որքան ուշ երթաս, այնքան աչքի զարնուելիք տեղ.
Անդամավճար	միշտ անվճար.
Կռուազան	աւանդապէս՝ միայն հակառակորդ խումբին մարզիկները այդպէս կ'ըլլան.
Հայրենադաւ	1-ճիշդ խօսող, թէփէն ⁶ ծակ մէկը. 2-պարկեշտ բան մը օրէնքով գործադրել ուզողին հասցէին ուղղուած որակական ածական.
ՀԲԸՄ	«Հոս Բեր Ընծայ Մեզի».
ՀՄԸՄ	«Հօրդ Մօրդ Ըսածը Մ'ըներ».
Մարզական ոգի	1-անգտանելի, հոս թէ հոն. 2-երէցները ժամանակին ունին եղեր (երանի անոր, որ առանց տեսնելու կը հաւատայ).
Մայիս 28	(ոմանց համար) մինչեւ վերջերս Հայաստանի ստրկութեան օրը.
Եռագոյն	այժմ ազգային դրօշ, որ մինչեւ վերջերս, ոմանց համար «քուրջի կտոր» մըն էր (մոռցողներուն ականջը խօսի).
Նոյեմբեր 29	Հայաստանի ազատութեան տօն սեպտոմբերը վերջերս ստրկութեան օրի վերածեցին, անկրկնելի երկերեսութեամբ.
Սրահի վարչութիւն	տուններին մաքուր պահող տիկիներէ կազմուած ժողով, ակումբը ոչ մաքուր պահելու նշանաբանով.
Կիրակի օրուան ճաշի սպասարկութիւն	սրահին սպասարկողներուն մուտքը աւելցնելու համար «կենսունակ» աշխատանք. նաեւ՝ տարեկան բարոյական տեղեկագրին մէջ յիշելու համար.
Երիտասարդաց վարչութիւն	տարեցներէ կազմուած ժողով.
Համագաղութային մրցաշարք	այժմէականութիւնը կորսնցուցած, բայց իբրեւ աւանդութիւն պահուած, կիրքերը դուրս հանելու համար կազմակերպուած, մարզական ոգի բուրոյ տարեկան «մարտական» ձեռնարկ.
<u>Ընտրական, ժողովական</u>	
Թեկնածու	այս կամ այն կուսակցութենէն նշանակուած ձեռնտու անձ.
Ընտրութիւն	չափուած-ձեւուած օրինաւոր ձեւակերպութիւն.
Երեսփոխան	փարա ունենալ ձեւացնող, «խելահաս» եւ օգտակար անդամ գաղութին, որուն փոքեր խաղալը աւելի հմայք կու տայ.

Ընտրական ցանկ.....	բոլոր կուսակցություններում ներկայացուցիչներուն անուանացանկ, իրարմէ վաւերացուած կանաչ սեղաններու շուրջ.
Ընտրական հաւաքոյթ.....	ամառը օշարակ կամ զովացուցիչ, ձմեռն ալ թէյ խմելու առիթ: Երբեմն խմորեղէն ալ կը հրամցուի.
Թեմական ժողով.....	ամէն «այո» ըսող, ծափահարող, իրարու հետ հասկացողութեան եկած կուսակցականներէ կազմուած «պատկառելի» եւ «համագործակցական» անձերու հաւաքածոյ.
Քաղաքական ժողով.....	«Յարգարժան» գերագոյն մարմին, որուն որոշումներն են անվիճելի եւ ատենագրութիւնները՝ անմատչելի.
Աթոռին ոտքը.....	վերջապէս դաշնակցականներն ալ տեսան (Առաջնորդարանի դահլիճին). ականջը խօսի ...
Հոգաբարձու.....	անվճար ազգային «թարթուր» ⁷ , որուն լաւ գործերը Քաղաքական ժողովը կ'իրացնէ եւ սխալ գործերը իրեն կը ձգէ.
Թղթախաղի սեղան.....	ընտրական ցանկ կազմելու հաճելի եւ յարմար միջավայր.
Համակիր.....	պապէն աւելի պապական, գրպանը լայն բացած կոյր հետեւորդ այս կամ այն կողմին.
Պոռոտախօս.....	եթէ տակաւին չէ եղած, յաջորդ ընտրութիւններուն լաւագոյն թեկնածու.
Հակառակորդ.....	-(ընդհանրապէս) ճիշդ խօսող. -(եկեղեցւոյ) հակաէջմիածնական. -(Սրբազանին) անհաւատ. -(Ռամկավարներուն) հակահայաստանեան.
Յանձնախումբ.....	հարց մը մոռացութեան մատնելու օրինական եւ վստահելի ձեւ.
Խելահաս մարդ.....	ընտրուած է.
Տգէտ մարդ.....	դուրս ինկած է ընտրութիւններէն.
Ընտրական ծայն.....	Պորսային մէջ գինը կ'ելլէ կ'իջնէ.
Ատենապետ.....	ամենէն հարուստը (իբրեւ թէ), առաջին շարք նստող, սիկարէթի տեղ սիկառ ծխող, նախընտրաբար հաստափոր, վերջին մօտէլ Mercedes ունեցող յարգելի ազգային մը.
Համագործակցութիւն.....	ժամանակաւոր միութիւն, հաւանական ներխուժման մը դէմ.
Հակաէջմիածնական -հակահայաստանեան.....	անհամ, իմաստազուրկ եւ «պայաթ» ⁸ ածական, դաշնակցականներուն դէմ գործածուող.
Անկուսակցական.....	ոչ մէկ ժողովի անդամ ըլլալու դատապարտուած.
Mercedes օթօ.....	երեսփոխան ընտրուելու համար տարրական միջոց.
Cartier ոսկեայ չախմախ.....	երեսփոխան ընտրուած ըլլալու անհերքելի փաստ.
Կանոնագիր.....	պետութենէն վաւերացուած օրինական թուղթ, գործատէրերու քմահաճոյքին ձգուած.
Հաշիւ, տետրակ.....	մի՛ փնտռեր.
Մսխել.....	ուրիշին փարան մատակարարել.
Քուէի դնել.....	1-օրինաւորապէս մերժել. 2-նախապէս որոշուած հարց մը օրինականացնելու ձեւակերպութիւն. Դատ քնաւ չի շահուիր.

Յաջորդ ժողովին

քննարկելիմոռցի՛ր.

Մօտ օրէն գործադրելիկրնաս սպասել, եթէ կ'ուզես.

Հարցը կ'ուսումնասիրուի.....խնդիրը ջուրը ինկած է. դուն գիտցածդ ըրէ՛.

Համագումար.....տարին անգամ մը, մէյ մը Աղեքսանդրիոյ ծովեզերքը,
մէյ մըն ալ Գահիրէի ճաշարաններէն մէկուն մէջ, ըստ
կանոնագրի եւ ազգային սնտուկէն վճարուած
կէսօրուան ճաշի սպասարկութիւն.

Զանազան

ԾերանոցԱնտէր եւ աղքատ ծերերուն համար հիմնուած, վճարո-
վի, հարուստ հաստատութիւնը.

Խոնարհխըմպըլ⁹.

Երկրաշարժ.....դժբախտաբար ադպիսի ցաւալի դէպք մը պէտք էր, մեզ
իրար մօտեցնելու համար.

Բժշկական վկայագիրըստ որուն, ամուսնացած տիկին մը իբր կոյս կը ներկա-
յացուի.

Տանտիկին.....ինչ որ հայ աղջիկները ... էին:

Պատուոյ խօսքՊօշ¹⁰ խօսք.

Ծեր.....(հարուստ) փորձառու, իմաստուն.
(աղքատ) ցնդած, տխմար.

Նուիրատուութեան ցանկ.....եթէ չըլլար, չեմ գիտեր ինչպէ՛ս պիտի լեցուէր հայ թեր-
թը.

Իրաւունք.....այո՛, ունի՛ս, բայց առնելիք չունիս.

Որբ.....(հարստացած) խելացի, օրինակելի եւ մեծարանքի ար-
ժանի. երբեմն՝ հեռաւոր ազգական.
(աղքատ մնացած) տգէտ, կոշտ եւ արհամարհանքի ար-
ժանի. բնաւ չենք ճանչնար, նոյնիսկ եթէ նոյն մականու-
նը կը կրէ.

Երիտասարդ.....1-տակաւին երեսփոխան ընտրուելու տարիքը չունեցող.
2-երդուեալ կուսակցական ըլլալու ամենայարմար թեկ-
նածու.

Կեսարացիանունը կծծի ելած առատածեռն ազգային մը.

Պեխաւոր.....առանց պէխի ամուսինին ներկայացուցիչը.

Ոմն.....1-բոլորին ծանօթ մէկը, որ անծանօթ կը ձեւացնէ.
2-երեւնալու վերջին մօտան.
3-կեղծ բարերար.

Կտակ.....օրինական, պաշտօնական կնիքներով զարդարուած,
բայց եւ այնպէս մոռացութեան մատնուելու դատա-
պարտուած բարենպատակ մարդոց կողմէ ստորա-
գրուած ... թուղթի կտոր.

ԿտակարարԿտակ մը գործադրելու գրաւոր եւ հրապարակային խոս-
տում ընող անձ, որ տասնամեակներ վերջ ալ կրնայ
մնալ ... խոստում.

Պարկեշտ մարդ.....էշ մարդ. անհետացած նմոյշ.

Հայերէն թերթ կարդացողմէկը որ TV չունի.

Խմբագիր.....ժամանակին ունէինք.

Բառարան(հայերէն լեզուի) պատկերազարդ, հաստափոր գիրք, որ
էզպէքիէ պարտէզի ցանկապատին վրայ կը ծախուի.

Հայագետ.....հայերէն թերթ կարդացող. կոյրերուն մէջ միականին թագաւոր է.
 Հայերէն օրաթերթ.....1-նուիրատուութիւններու պաշտօնական ցանկ.
 2-թուղթի ծանրութեամբ ծախուելիք աւելորդ բան.
 3-կուսակցութեան մը «կենսունակ» ըլլալուն, «բարի» նախանձէ առաջնորդուած մեծածախս փաստ.

(Շար. 2 եւ վերջ)

- 1 Թրքերէն, եօլ=ճամբայ, եօլտաշ=ճամբու ընկեր
- 2 Տակից գործող. թերեւս Կեսարիոյ բարբառով.
- 3 Ծեծող.
- 4 Թրքերէն, դրամ
- 5 Թրքերէն, արտաքնոց.

- 6 Թրքերէն, գագաթ, գլուխ իմաստով.
- 7 Արաբերէն, որդ.
- 8 Թրքերէն, օթեկ, հինցած.
- 9 Թրքերէն, յիմար կամ միամիտ իմաստով.
- 10 Թրքերէն, պարապ, անիմաստ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱԽԵՐ

Ճիշդ է որ մեր երկիրը ծով կամ մեծ գետեր չէ ունեցած, որպէսզի նաւաշինութիւնն ու նաւարկութիւնը զարգանային, սակայն հայերը, ըլլալով հմուտ եւ ճարպիկ վաճառականներ, հասած են տարբեր երկիրներ եւ օգտուելով անոնց ծովերէն եւ գետերէն, ունեցած են իրենց նաւերը, զորս կոչած են հայկական անուններով:

Այսօր այս բոլորը մոռացութեան տրուած է թէեւ, սակայն հետաքրքրական է գիտնալ թէ ինչպիսի նաւեր ունեցած ենք քանի մը դար առաջ:

Կիլիկահայերուն մէկ զրոյցին համաձայն, ք.ա. առաջին դարուն հայոց Տիգրան Բ. Մեծ արքայից արքան նաւ մը շինել պատուիրած է, «նետ» անունով, որ կը նաւարկէր Միջերկրական ծովուն վրայ:

19-րդ դարուն Հնդկական ովկիանոսին եւ Պարսից ծոցին մէջ կը նաւարկէին հնդկահայերու «Հայկ», «Արամ» եւ «Տիգրան» անունով նաւերը:

19-րդ դարուն Պուրմայի մէջ (այսօր՝ Միանմար) հայերուն կառուցած եւ հայ նաւապետեր ունեցող նաւերը կը կրէին «Հայկ», «Արարատ», «Տիգրան», «Ջուղա» եւ այլ անուններ:

Ֆրանսայի Մարսել քաղաքին մէջ կը գործէր Արամեան ընկերութիւնը, որ ունէր երկու

շոգենաւեր՝ «Հայաստան» եւ «Արարատ» անուններով:

20-րդ դարասկիզբին Կասպից ծովուն Պաքուի նաւահանգիստին մէջ կային «Արմենիա», «Արմենակ», «Արարատ», «Անի», «Մասիս», «Արցախ», «Սեւան», «Շուշանիկ», «Արաքս», «Վան», «Վասպուրական», «Արամեան» եւ այլ հայկական անուններով նաւեր:

Պաքուի նաւթի հայ գործարարներէն Պողոս Սարգիսեանի կինը՝ Եղիսաբէթ Սարգիսեան, ամուսնին մեռնելէն ետք Կասպից ծովուն մէջ նաւարկող իր սեփական շոգենաւը կոչած է «Մշակ» օրաթերթի խմբագիր Գրիգոր Արծրունիի անունով, իր սէրն ու յարգանքը արտայայտելու համար:

Իսկ նշանաւոր նաւթարդիւնաբերող եւ բարերար Ալեքսանտր Մանթաշեան Սեւ ծովի մէջ նաւարկող իր սեփական առագաստանաւը կոչած է «Յուսիկ», որ իր դուստրերէն մէկուն անունն էր:

Իսկ բնիկ տրապիզոնցի Երուանդ Գասպարեան, որ Մանթաշեանի նաւթատարին նաւապետն էր, 1918-էն ետք Հայաստան կու գայ եւ Սեւանի մէջ կը սկսի նաւարկել իր «Աշոտ Երկաթ» փոքրիկ նաւով: Այս երիտասարդը իր նաւով, Կոստան Զարեանի «Նաւը Լերան Վրայ» վէպին նախատիպարը եղած է:

ԿԱՐՃ ԼՈՒՐԵՐ

ՆՈՐ ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆ ՄԸ

Յունիս 1-ին երգչուհի Լուսինէ Զաքարեանի ծննդեան օրը, Երեւանի իր բնակած տան մէջ բացուած է երգչուհիին տուն-թանգարանը...

Երեւանի Եզնիկ Կողբացի 42, տուն 3 հասցէն երկար ժամանակ մշակութասէր հանրութեան ուշադրութեան կեդրոնը եղած է:

Այս տան մէջ բնակած է հոգեւոր երգերու եւ կոմիտասեան տաղերու անզուգական մեկնաբան Լուսինէ Զաքարեան մինչեւ իր մահը (1937-1992) ամուսինին՝ հայագէտ, մանկավարժ ու երգիչ Խորէն Պալեանի հետ:

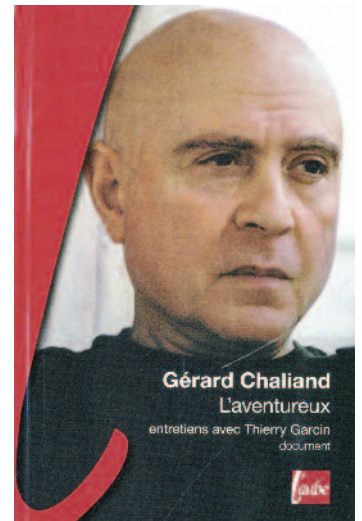

ԲԱՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁ, ԺԵՐԱՐ ԶԱԼԵԱՆ

Ժիրայր Զալեան թեւակոխած է իր կեանքին 89-րդ տարին (ծն. 1934):

Ժ. Զալեան համահեղինակ է (Իվ Թերոնի հետ) «Հայոց Յեղասպանութիւնը» հատորին (1980 Ֆրանսա): Հրատարակութեան պատրաստէր է ժողովուրդներու Մշտական Ատեանի 1984-ի Ապրիլի 13-16 Փարիզի մէջ տեղի ունեցած նիստին հայոց ցեղասպանութեան նուիրուած նիւթերը, որոնք նոյն տարին հրատարակուած են «Լռութեան Յանցագործութիւնը՝ Հայերու Յեղասպանութիւնը» խորագիրը կրող հատորով: Գիրքը մէկ ծածքի տակ կը հաւաքէ Ֆրանսայի, ԱՄՆի, Մեծն Բրիտանիոյ, Պելճիքայի եւ Գերմանիոյ մասնագէտ-պատմաբաններու ելոյթները, ինչպէս նաեւ զանգուածային կոտորածներու ականատեսներու վկայութիւնները:

Այս համաժողովին զեկոյցներուն հիման վրայ Մշտական Ատեանը որոշում կայացուցած է, թէ «Հայ բնակչութեան ոչնչացումը տեղահանութեան եւ կոտորածներու միջոցով, ցեղասպանութեան անվիճելի յանցանք է եւ Երիտթուրքերու կառավարութիւնը պատասխանատու է այս ցեղասպանութեան»:

ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԶԱԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Երբ թուրքիոյ կառավարութիւնը կը պահանջէ, որ Հայոց ցեղասպանութեան մասին բոլոր դասախօսութիւնները ջնջուին եւ բոլոր հայ դասախօսներուն հրաւերը չեղեալ նկատուի Իսրայէլի կազմակերպած «Ողջակիզում եւ Յեղասպանութիւն» առաջին միջազգային գիտաժողովին (20-24 Յունիս 1982), Իսրայէլի պետութիւնը կ'ընդառաջէ այս պահանջին:

Հրեայ գրագէտ-մտաւորական Իզրայէլ Չարնի (Israel Charny) դէմ կը կենայ իր պետութեան այս որոշումին եւ կը պայքարի անոր դէմ, ապա այդ ամբողջ ընթացքը կ'արձանագրէ գիրքի մը մէջ, որ հրատարակուած է Ապրիլ 2021 թուականին եւ կը կրէ «Իսրայէլի ծախող պատասխանը Հայոց Յեղասպանութեան» խորագիրը:

Գիրքը կը բովանդակէ ոչ միայն Չարնիի պայքարին մանրամասները, այլ նաեւ կը ներ-

կայացնել գաղտնի հեռագիրները Արտաքին Գործոց Նախարարության եւ իր երկրին անարդար կեցուածքը այլ ժողովուրդներու ցեղասպանութիւններուն հանդէպ:

Գիրքը խոր կերպով կ'ուսումնասիրէ նաեւ Էլի Վիզելի եւ Շիմոն Փերեզի կերպարները, այլ ժողովուրդներու, մանաւանդ հայերու ցեղասպանութիւնը չընդունելու կամ չճանչնալու կեցուածքին մէջ:

Երեք գլուխներ գրուած են երեք երեւելի դէմքերու կողմէ՝ անվախ թուրք մը՝ Րաճիպ Զարաքօղլու, որ վայելած է թրքական բանտերը, ամերիկահայ մը՝ Ռիչըրտ Յովհաննէսեան, որ առաջիններէն է, որ գրած է հայկական ցեղասպանութեան մասին եւ հրեայ մը՝ Մայքըլ Պէրընպոմ, Ուաշինկթընի (ԱՄՆ) Ողջակիզումի Թանգարանին բոլոր ցուցանմոյշներու ընտրութեան պատասխանատուն: Այս գլուխները, իրենց տարբեր դիտանկիւններով, գիրքը կը հարստացնեն:

ԱՐԳԵԼԱՓԱԿՈՒՄ

YouTube ընկերային ցանցը արգելափակած է այն տեսանիւթը, ուր Թուրքիոյ խորհրդարանի նախկին պատգամաւոր ու նախկին նախարար, իսկ այժմ Չեխիոյ Թուրքիոյ դեսպան Էկեմէն Պաղըշ ժխտած է Հայոց Ցեղասպանութեան փաստը: Հաղորդուած է, որ Ապրիլ 2020-ին նկարահանուած տեսանիւթը նախ հեռացուած է թրքական կայքի իւթուպեան ալիքէն: Աւելի ուշ նոյն տեսանիւթը նաեւ իր անձնական իւթուպեան ալիքին վրայ տեղադրած է Պաղըշը: Համաշխարհային վիտէօհարթակը անգամ մը եւս արգելափակած է նշեալ տեսանիւթը: Իբրեւ արգելափակման հիմնաւորում՝ յիշուած է առկայ ատելութեան խօսքը:

ՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Հայաստանի ՀԲԸՄի գրասենեակը ուրախութեամբ կը տեղեկացնէ, թէ իր աշխատակազմին միացած է Մարինա Մխիթարեան, որպէս Երեւանի գրասենեակին գործադիր տնօրէն:

Մարինա Մխիթարեան զարգացման մասնագէտ է, ունի միջազգային զարգացման ծրագրերու, լրատուամիջոցներու եւ հասարակական կազմակերպութիւններու կառավարման աւելի քան 20 տարուան փորձառութիւն: Նախապէս եղած է «Բաց կառավարման Արեւելեան գործընկերութեան» տարածաշրջանային ծրագրերը համակարգող, համահիմնադրած եւ ղեկավարած է ՄԱԶԿ Կոլբա Լաբ թխարանը (incubator), ինչպէս նաեւ եղած է Կիրակի զարգացման հիմնադրամի համահիմնադիրը:

Կը շնորհաւորենք Մարինա Մխիթարեանը այս պատասխանատու պաշտօնը ստանձնելու առիթով եւ յաջողութիւն կը մաղթենք իրեն:

ՃԱՆԱՀՈՒՄ

Գանատահայ “Հորիզոն” շաբաթաթերթի Ապրիլ Ա. թիւէն կ'իմանանք, որ Հայոց Ցեղասպանութեան 107-րդ տարելիցին առիթով Լաւալի քաղաքապետական խորհուրդը բանաձեւ ընդունեց, վերահաստատելով Լաւալի քաղաքապետութեան կողմէ Հայոց Ցեղասպանութիւնը ճանչնալու դիրքորոշումը: Լաւալի քաղաքապետ Սթեֆան Պոյերի նախագահութեամբ ընթացող նիստի ընթացքին ելոյթ ունեցաւ Լաւալի քաղաքապետական խորհուրդի անդամ Սեդա Թօփուզեան, որ իր ելոյթի ընթացքին յիշեց, թէ Լաւալի քաղաքապետութիւնը 7 Ապրիլ 2015-ին պաշտօնապէս ճանչցած է Հայոց Ցեղասպանութիւնը, իսկ 4 Նոյեմբեր 2020-ին տեղի ունեցած քաղաքապետական խորհուրդի նիստի ընթացքին, քաղաքապետական խորհուրդը միաձայնութեամբ վաւերացուցած է յատուկ բանաձեւ մը, որ կը ճանչնայ Արցախի անկախութիւնը:

ՄՐՑԱՆԱԿ

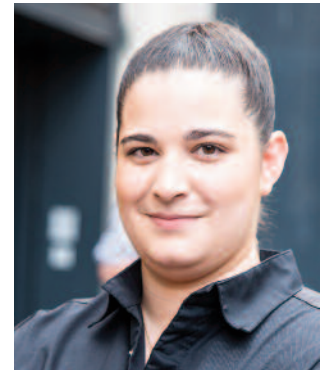
Լոնտոնի Դասական Երաժշտության Մրցումին (LCMC London classical music competition) Կրտսերներու խումբին օպուայի բաժնին մէջ 2022-ի մրցումներուն Հայաստանէն Հայկ Հէքէքեան նուաճած է առաջին մրցանակը:

ՓՈՔՐ ԱՍՏՂԸ

21 տարեկան Ճուլիա Սէտէֆճեան նորագոյն եւ տարիքով ամենէն փոքր խոհարարն է, որ տիրացած է ֆրանսական Միշլըլէն աստղին՝ ճաշարանային «աշխարհ»ին մէջ ամենէն կարելոր մրցանակներէն: Ճուլիա Սէտէֆճեան Նիս ծնած ֆրանսահայ է, որ կ'աշխատի Փարիզի Լա Ֆոնթէնի Առակները (Fables de la Fontaine) ճաշարանին մէջ:

«Ճաշարանին տէրը ծաղկեփունջով մը մօտեցաւ ինծի եւ ըսաւ, թէ Ֆրանսայի Միշլըլէն աստղ ունեցող ամենէն փոքր խոհարարն եմ. արցունքներս կը հոսէին ուրախութենէս, որովհետեւ երբ սկսեի էի աշխատիլ, գիները փոխեր էի եւ վախ ունէի որ ձախողիմ» ըսած է Սէտէֆճեան:

ՄԱՅԻՍԸ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ԱՄԻՍ

Օնթարիոյի Օրէնսդիր Ժողովը միաձայնութեամբ ընդունած է ամէն տարի Մայիս ամիսը որպէս հայկական մշակոյթի ամիս նկատող որոշում մը:

Այս որոշումին մէջ իր կարելոր ներդրումը ունեցած է նահանգային խորհրդարանի անդամ Արիս Պապիկեան:

Օնթարիոյի Օրէնսդիր Ժողովը առաջինն է, որ նման քայլ կ'առնէ, ի պատիւ հայկական մշակոյթին եւ որպէս երախտագիտութիւն գանատահայերուն ունեցած ներդրումին, երկրին կեանքին մէջ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Լեփսիուս Հաուզի տնօրէն Ռոլֆ Հոսֆելդի «Մահ Անապատում» խորագրով ուսումնասիրութիւնը հայոց ցեղասպանութեան մասին վերջերս լոյս տեսած է Երեւանի մէջ, Ալլա Խարատեանի խմբագրութեամբ: Երկար սպասուած հայերէն թարգմանութիւնը երկար եւ դժուարին ճանապարհ անցած է, կարծես գիրքը եւս անապատը կտրելով հայոց կրած դժուարութիւնները կրած է: Խմբագիր Ալլա Խարատեան կ'ըսէ՝ «Պատասխանատւութեան գերլարումով եմ աշխատել այս գրքի վրայ՝ մի կողմ թողնելով ամէն բան, անելով անգամ ինձ համար անհնարին թուացողը»:

Լեփսիուս Հաուզը այն տունն է, ուր 1908-1926 թուականներուն ապրած է Եոհաննէս Լեփսիուս՝ հայ ժողովուրդի բարեկամը, որ կը փորձէր հայոց ցեղասպանութիւնը կանխել: 2011 թուականին բացուած այս տուն-թանգարանը Գերմանիոյ երկրորդ գիտապատմական կեդրոնն է (առաջինը՝ «Մեսրոպ Հայագիտական Ուսումնասիրութիւններու Կեդրոն»ն է, Հալլէ-Վիտենպերկի մէջ), որ կը նպաստէ հայագիտութեան եւ ցեղասպանութեան ուսումնասիրութիւններուն:

ԲԱԶՄԱԶԱԻԱԿ ՀԱՅ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Կեռան Թագուհին կը համարուի մեր ամենէն բազմազաւակ թագուհին:

Կեռան թագուհիի ծննդեան թուականը յայտնի չէ, բայց յստակ է, որ մահացեր է 1285 թուականի Օգոստոս 9-ին: Եղած է Լամբրոնի Հեթում Իշխանին դուստրը եւ Կիլիկիոյ հայոց Լեւոն Գ. Թագաւորին կինը, 1262-ին: Ըստ Ղեւոնդ Ալիշանի Կեռան թագուհին թէ՛ մէկական, թէ՛ երկուորեակ զաւակներ ունեցած է, թիւով 15 կամ 16: Հայկական բազմաթիւ ձեռագրերու յիշատակարաններուն գրիչներն ու ծաղկողները յարգանքով եւ գովասանքով գրած են Կեռան թագուհիի մասին, որ մասնակից եղած է երկրի կառավարման գործին:

Գրիչ Աւետիսի վկայութեամբ, Լեւոն թագաւորին համար ըլլալով «զկենաց կցորդ եւ զբանից ընկեր, նաեւ թագակից»: Կեռանը եղած է նաեւ մշակոյթի եւ արուեստի հովանաւոր, ձեռագիրներու պատուէրներ տուած է:

Կեռանը մեր միակ թագուհին է, որուն լաւ պահպանուած երկու դիմանկարներ հասած են մեզի: Առաջինը կիլիկեցի նշանաւոր մանրանկարիչ Թորոս Ռոսլինի

գործն է, 1262 թուականին (հաւանաբար իրենց պսակին առիթով) Լեւոն Գ.ի պատուէրով կատարուած, որ այսօր կը գտնուի Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց վանքի մատենադարանին մէջ: Երկրորդը նկարուած է տասը տարի ետք՝ 1672-ին, անյայտ մանրանկարիչի մը կողմէ եւ կը ներկայացնէ Լեւոն Գ. թագաւորը, Կեռան թագուհին եւ իրենց հինգ զաւակները. այս մանրանկարն ալ կը պահուի Սրբոց Յակոբեանց մատենադարանին մէջ (Երուսաղէմ): Այս մանրանկարը կը յիշուի իրեն տրուած անունով՝ Կեռան Թագուհիի Աւետարան:

Արուեստասէր Կեռան թագուհին այլ մատեան մը եւս պատուիրած է 1283 թուականին, իր առաջին զաւակին՝ Հեթումի ասպետութեան հայկական գինուորական աստիճան ստանալուն առիթով: Այս մանրանկարը կը պահուի Երեւանի Մաշտոցի անուան Մատենադարանին մէջ:

Կ'ըսուի թէ այս բազմազաւակ հայ թագուհին եղած է շատ գեղեցիկ եւ իր գեղեցկութիւնը պահած է կեանքին բոլոր հանգրուաններուն:

